

”VALTAKIRJA TYÖHÖN”

Tutkimus maallikoiden kokemuksista Pielisen Karjalan
maallikkokoulutuksessa 2009–2010

Susanna Tolvanen

Opinnäytetyö, syksy 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Itä, Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön suuntau-
tumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) +

diakonin virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Tolvanen, Susanna. ”Valtakirja työhön” Tutkimus maallikoiden kokemuksista Pielisen Karjalan maallikkokoulutuksessa 2009–2010. Pieksämäki, syksy 2010, 55 s., 4 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Itä, Pieksämäki. Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli kyselytutkimuksen avulla selvittää ensiksi, kuinka Pielisen Karjalan seurakuntien maallikkokoulutukseen 2009–2010 osallistuneet kokivat koulutuksen vastanneen heidän koulutusta kohtaan asettamiaan tavoitteita ja odotuksia. Toiseksi opinnäytetyö pyrki selvittämään kyselytutkimuksen avoimien kysymysten avulla, millaisia tiedollisia ja taidollisia valmiuksia eli kompetensseja osallistujat kokivat koulutuksesta saaneensa. Lisäksi kyselyssä kartoitettiin, millä tavoin koulutetut ovat hyödyntäneet kompetenssejaan seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa ja kuinka he aikovat niitä jatkossa hyödyntää seurakunnissa. Opinnäytetyön tavoitteena oli avata väyliä maallikoiden toiminnalle yhteisökulttuurisella perustalla toimivassa seurakunnassa.

Tutkimuksen aineistona käytettiin Pielisen Karjalan maallikkokoulutukseen osallistuneiden ihmisten kyselytutkimuksessa antamia vastauksia sekä heidän koulutukseen ilmoittautumisvaiheessa antamia, koulutukseen liittyviä odotuksiaan. Tutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena, jossa jokaiselle 45:lle koulutuksen käyneelle lähetettiin postitse kyselylomake. Lomakkeet myös palautuivat postitse. Lomake sisälsi monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Näin ollen tutkimuksen vastauksia analysoitiin sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti.

Tutkimuksen tuloksista on nähtävissä maallikkokoulun onnistuneen vastaamaan koulutettujen odotuksiin hyvin. Koulutukseen osallistuneet saivat hyvin tietoa vapaaehtoisen työtehtävistä, he saivat valmiuksia toimia vapaaehtoisena seurakunnassa sekä koulutettavien seurakuntaan kuulumisen tunne vahvistui. Tiedolliset valmiudet lisääntyivät erityisesti Raamatun sekä seurakunnan toiminnan tuntemisessa. Taidollisten valmiuksien osalta koulutus vahvisti ryhmässä toimimisen taitoja sekä jo aiemmin opittuja taitoja. Viidesosa vastaajista kertoi jatkavansa entisissä vapaaehtoistehtävissä koulutuksen päätyttyä. Uusia tehtäväalueita ovat erityisesti jumalanpalveluksessa avustaminen sekä hartaushetkien pitäminen.

Piispa Wille Riekinen siunasi koulutetut koulutuksen päättyessä maallikon tehtävään. Siunaus koettiin erittäin tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Sen katsottiin antavan valtuutuksen ja valtakirjan vapaaehtoisen työhön seurakunnassa.

Perinteisen luterilaisen käsityksen pohjalta maallikkous toteutuu ensisijaisesti kunkin omassa elämänpiirissä. Nykyisen murroksessa olevan kirkon kannalta tarvitsemme kuitenkin yhdessä yhteisönä toimimista seurakunnassa. Seurakunnan jäsenyys tarvitsee vahvistuakseen kokemuksen omasta paikasta, jossa voi halutessaan toimia ja halutessaan levätä. Maallikkokoulutus on onnistunut omalta osaltaan vahvistamaan tätä jäsenyyden kokemista mielekkääksi.

Asiasanat: seurakunta, maallikot, vapaaehtoistyö, koulutus, kyselytutkimus

ABSTRACT

Tolvanen, Susanna

”Full Authority for Work”. Research About Experiences of Laymen in Education for Laymen in Pielinen Karelia 2009–2010.

55 p., 4 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services, Deacon.

The purpose of this study was to investigate how the education for laymen in Pielinen Karelia 2009–2010 might respond to the expectations of the participants. This study also clarified what kind of competences laymen got by the education and how they put their competences to good use in parishes. The aim of this study was to open more channels for voluntary work of laymen in parishes.

The material for this thesis was received by asking opinions of the participating laymen by a survey. Questions of the survey were based on their expectations for the education. The questionnaire was posted to all of them (45) and it included a returnable envelope. Forms included both open questions and questions with different kind of alternatives. Therefore the methods for processing that material were both qualitative and quantitative.

The results of this study showed that the education for laymen in Pielinen Karelia 2009–2010 was very successful. It succeeded in filling the expectations of the participants. The participants got good information of voluntary work in parishes, they also got competences for voluntary work and their feeling of being a member and part of the parish was confirmed. They got more information of the Bible and their knowledge of parish work increased. Their skills of being a member in a group increased also. Their previous competences were confirmed. Every five of the participants thought that they are going to continue with previous voluntary work. Their new competences are to do devotions and assist in Sunday Services.

The bishop Wille Riekkinen blessed the participants in the end of the education. The blessing was very important to the participants. They felt that they had full authority for parish work by blessing.

In the Lutheran church we think traditionally that laymen work mainly in their own area of living. Nowadays the church needs parish workers as well as parishioners, laymen, to do work together in parishes. To strengthen the membership of the parish needs experiences of one`s own place where you can act and serve or rest. The conclusion of this study was that the education for laymen in Pielinen Karelia succeeded in strengthening that membership.

Keywords: parish, laymen, voluntary work, education, survey

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 MAALLIKKOUS KIRKOSSA	6
2.1 Maallikkouden teologiset ja raamatulliset juuret.....	6
2.2 Yleinen ja yhteinen pappeus	7
2.3 Vapaaehtoistyön osuus kirkon strategiassa	10
2.4 Vapaaehtoistyön muodot	13
3 MAALLIKKOKOULUTUS PIELISEN KARJALASSA 2009–2010	16
3.1 Maallikkokoulutuksen synty ja perusajatus.....	16
3.2 Maallikkokoulutuksen rakenne, teemat ja aikataulu	17
4 MAALLIKKOKOULUTETTAVIEN ODOTUKSET	19
5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	21
5.1 Tutkimuksen lähtökohta ja tutkimustehtävät.....	21
5.2 Tutkimusmenetelmät ja kyselyn esittely	21
5.3 Aineiston hankinta ja kyselyn toteuttaminen.....	22
5.4 Aiemmat tutkimukset maallikkokouluista.....	23
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	25
6.1 Kuinka maallikkokoulutus vastasi koulutettavien odotuksiin	25
6.2 Maallikkokoulutuksessa saavutetut kompetenssit	29
6.3 Maallikkokoulun vaikutus koulutettujen hengelliseen elämään.....	30
6.4 Siunaamisen merkitys maallikkokoulutetuille.....	31
6.5 Maallikkokoulutettujen tekemä vapaaehtoistyö seurakunnissa.....	31
7 YHDESSÄ TOIMIMISEN TULEVAISUUS.....	33
7.1 Maallikkokoulun onnistumisen arviointia	33
7.2 Kohti yhteisökuultuuria	34
7.3 Heränneitä kysymyksiä.....	35
8 TUTKIMUSPROSESSIN POHDINTAA.....	37
LÄHTEET.....	39
LIITE 1: Ilmoittautumislomake maallikkokouluun	41
LIITE 2: Nurmeksien rovastikunnan maallikkokoulun 2009–2010 teemat ja niiden ta- voitteet	42
LIITE 3: Vihkonen ”Maallikkokoulu päättyi – nyt on hetki toimia”	43
LIITE 4: Kyselylomake	52

1 JOHDANTO

Pielisen Karjalan seurakunnissa toteutettiin syksystä 2009 kevääseen 2010 maallikkokoulutus. Koulutus järjestettiin Juuan, Lieksan, Nurmeksen ja Valtimon seurakunnissa kahdeksana opintopäivänä, siten, että koulutuspäiviä pidettiin kaksi kussakin seurakunnassa opintovuoden aikana. Erityiseksi ja poikkeukselliseksi aiemmin muualla järjestettyihin maallikkokouluihin nähden Pielisen Karjalan maallikkokoulutus muodostui siksi, että sen alkuunpanevana ja organisoivana tahona toimivat maallikot itse. Seurakuntaorganisaatiot toimivat taustatahoina ja seurakuntien työntekijät kutsuttuina kouluttajina.

Työssä käytetään maallikkokoulutuksesta kahta eri nimeä. Koulutus alkoi Nurmeksen rovastikunnan maallikkokoulutuksena, mutta nimi jouduttiin vaihtamaan vuoden 2010 alusta Pielisen Karjalan maallikkokoulutukseksi Nurmeksen rovastikunnan lakkauduttua ja liityttyä Joensuun rovastikuntaan. Maallikkokoulutukseen osallistuneet itse kutsuivat projektia maallikkokouluksi.

Maallikkokoulutuksen suoritti 45 opiskelijaa. Tässä tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan, kuinka koulutus vastasi opiskelijoiden odotuksiin ja millaisia tiedollisia ja taidollisia valmiuksia eli kompetensseja he koulutuksesta saivat. Kysely toteutui kokonais-tutkimuksena, jossa jokaiselle koulutuksen käyneelle opiskelijalle lähetettiin kyselylomake postitse.

Tämän opinnäytetyön taustateorian toimivat luterilainen käsitys yleisestä ja yhteisestä pappeudesta sekä maallikkouden teologiset ja raamatulliset juuret. Esille nousee myös vapaaehtoistyön osuus kirkon tämän hetkisissä strategioissa. Vapaaehtoistyön eri muodot ja vapaaehtoistoimijoiden erilaiset lähtökohdat luovat pohjaa maallikkouden käytännön toimintaan. Tässä opinnäytetyössä nostetaan tärkeään rooliin seurakunnan toimintakulttuuri, sen kehittyminen ja muuntuminen yhteisökulttuuriseksi toiminnaksi.

Toivon, että tämä opinnäytetyö onnistuu haastamaan lukijan pohtimaan omaa suhdettaan maallikkouteen ja innostaa tekemään käytännön työtä yhdessä, yhteisten tavoitteiden mukaisesti.

2 MAALLIKKOUS KIRKOSSA

”Maallikkouden uudistaminen on kirkkomme uudistuksen kivijalka”, toteaa piispa Voitto Huotari Maallikkotyöryhmän mietinnössä 2006.

2.1 Maallikkouden teologiset ja raamatulliset juuret

Maallikko sanan ajatellaan yleisesti merkitsevän nykyään useimmiten ei-asiantuntijaa. Ihminen vaikuttaa olevan maallikko niissä asioissa, jotka eivät ole hänen omaa erityisalaansa. (Pihkala 1991, 129.) Alun perin sana ”maallikko” (kr. *laikós*) johtuu kansaa tarkoittavasta sanasta ja sen merkitys on Jumalan kansan (kr. *laós Theou*) jäsen ja kaikki siihen kansalaisuuteen kuuluva kunnia ja velvoitus. Näin maallikkojen täysi-ikäisyyden juuret ja täysivaltaisuuden lähtökohdat löytyvät Uudesta testamentista. (Kurronen & Aspegren 2002, 24.) Maallikko sanana tarkoittaa siis Jumalan kansalaista, Jumalan kansan täysivaltaista jäsentä. Alun perin termiin ei ole liittynyt väheksyvää sävyä. Maallikko ei siis tarkoita asiaan vihkiytymätöntä, vaan papiksi vihkimätöntä. (Heinimäki & Jolkkonen 2008, 91.)

Uusi Testamentti ei käytä maallikko-sanana kreikankielistä alkuperäistä ilmaisua kertaakaan kuvatessaan kristillisen seurakunnan jäseniä. Uudessa Testamentissa kirkko kuvataan yhdeksi yhtenäiseksi elimistöksi, Kristuksen ruumiiksi. Pietarin kirjeessä kuvataan seurakunnan jäseniä ”kuninkaallisena papistona”, jotka Jumala on valinnut ja erottanut heidät maailmasta omaksi kansakseen (1 Piet.2:9–10). (Pihkala 1991, 129.) Kristuksen ruumiin jäsenillä on monia erilaisia karismoja ja erilaisia valtuuksia erilaisiin tehtäviin (1 Kor.12:4–31 ja 14:26). Kristuksen ruumiin jäsenet toimivat mm. kaitsijoina, paimenina, vanhimpina, opettajina ja palvelijoina. Nämä erilaiset tehtävät ja valtuudet ovat Uuden Testamentin ajattelutavan mukaisesti yhden yhteisön sisäistä tehtävänjakoa ja näin ollen ne tähtäävät yhteiseen päämäärään. (Pihkala 1991, 130.)

Maallikko-sanana etymologinen lähde ”kansaan kuuluva” esiintyy kristillisessä kirjallisuudessa ensimmäisen kerran vuonna 95 jKr. Klemens Roomalaisen kirjeessä korinttolaisille (40:5): ”Ylipapille on näet uskottu omat uhripalveluksensa, papeille määrätty

omat paikkansa ja leeviläisten huolena ovat heidän omat palvelutehtävänsä. Kansaan kuuluvaa ihmistä velvoittavat kansaa koskevat määräykset.” Tekstissä on jo nähtävissä erityinen pappisvirka, vaikka hallitsevana ajatuksena on edelleen yhden Jumalan kansan jäsenyys. Seurakunnan ja viran välinen suhde on kehittynyt varsin nopeasti toisen vuosisadan kuluessa tutuksi hierarkkiseksi malliksi. Elävän organismin malli muuttui organisaatiomalliksi. (Pihkala 1991, 130.)

Varhaisen kirkon aikana palvelusta (diakonia) ja kristikunnan lähetyksestä (missio) vastasivat maallikot eli kansaan kuuluvat ihmiset. Kolmen ensimmäisen vuosisadan aikana maallikoiden aktiivinen rooli heikkeni niin kokonaiskirkon kuin paikallisseurakuntien toiminnassa ja hallinnossa. Konstantinuksen aikana ja sen jälkeen kirkon ja valtion suhteiden uusjako nopeutti tuota kehitystä. (Pihkala 1991, 132–133.)

Maallikkouden teologisia perusteita voidaan selkiyttää lähtien liikkeelle kasteesta. Maallikko ymmärretään kirkossa Jumalan kansan jäseneksi, joksi tullaan pyhässä kasteessa. Kasteen merkitykseen sisältyy siis myös maallikoksi valtuuttaminen. Maallikkous saa sisältönsä kasteen ainutkertaisesta merkityksestä. Kasteessa ihminen kutsutaan mukaan Jumalan maailmansuunnitelmaan, jossa mukana oleminen on maallikon varsinainen tehtävä. Sana maallikko ei ole alun perin kuulunut Raamatun käsitemaailmaan, vaan se on otettu käyttöön vasta myöhemmin. Olennaista on, että termi maallikko tarkoittaa kaikkien kastettujen yhteistä pappeutta. (Wirilander 2006, 6.)

Maallikkouden raamatullisina juurina voidaan nähdä Jeesuksen esimerkki. Jeesus Nasarettilaisen kulkiessa maan päällä, itse maallikkona, hän kutsui seuraajikseen 12 apostolia, yhden jokaista Israelin sukukuntaa kohti. (Wirilander 2006, 7.)

2.2 Yleinen ja yhteinen pappeus

Luterilaisen käsityksen mukaisesti Jumalan kansa on lähetetty maailmaan elämään luonnollisissa yhteyksissä Jumalan tahdon mukaisesti. Tällöin maallikon vastuun pääsuunta ja yleisen pappeuden varsinainen toteuttamiskenttä on koti, perhe, työ, kulttuuri, vapaa-aika ja yhteisten asioiden hoito. (Pihkala 1991, 138.)

Luterilainen uskoo, että Jumalan luomistyö jatkuu arkisen elämän keskellä. Maallisen kutsumuksen katsotaan olevan luonteeltaan jumalallinen, niinpä luterilaisen ihanne-maallikon ei tarvitse olla aktiivikristitty, joka viettää vapaa-aikansa toimien seurakunnan vapaaehtoistyössä. Sen sijaan hän rakastaa lähimmäisiään ja toimii maallisessa kutsumuksessaan niin hyvin kuin osaa:

”Luterilainen autonasentaja rakastaa lähimmäisiään ja toteuttaa Jumalan tahtoa vaihtamalla haalarit päällä jakopään hihnaa niin hyvin kuin osaa, maksamalla kunniallisesti veronsa ja televisiolupansa, antamalla kotona aikaa puolisolleen ja lapsilleen sekä kuuntelemalla, mitä naapurin Makella on sydämellään silloin, kun Makesta tuntuu, että nyt pitää avautua.” (Heinimäki & Jolkkonen 2008, 91.)

Koko elämä tulee antaa Jumalalle mieluisaksi uhriksi ja palvella näin Jumalaa (Room.12). Arkisessa normaalissa elämässä on eletävä kristillisesti, tällöin elämä on kiitosuhria Jumalalle ja rakkauden uhria lähimmäiselle, jumalanpalvelusta ja diakoniaa keskellä arkea. Näin toimiessaan maallikko toteuttaa pappeutta. Maallikon uhripalveluksen pääsuunta on näin ollen maailman alttari, ei siis kirkon alttari. (Pihkala 1991, 138.)

Lutherin tulkinnassa yllämainitusta Roomalaiskirjeen kohdasta todetaan Kristuksen lunastaneen meidät edustamaan hengellisesti toisiamme ja rukoilemaan toistemme puolesta. Seurakunnan viettäessä yhdessä messua ja kantaessaan siitä yhteistä vastuuta perustana toimii kasteessa saatu yhteinen hengellinen pappeus. Hengellinen pappeus toteutuu, kun messussa tuomme lähimmäisiä rukouksessa Jumalan eteen. Lutherin ajatusmallin mukainen seurakunnan jäsenten yhteinen hengellinen pappeus on toteutunut jumalanpalveluksissa virsien ja liturgisten laulujen laulamisen, kirkkoväen hiljaisten rukousten ja yhteisten rukousten myötä. Hengellinen pappeus nousi vahvasti esille 1800-luvun herätysliikkeissä. Tuolloin myös vahvistui vanhempien hengellinen vastuu kodeissa. Seuraliikkeiden maallikkosaarnat ovat yksi luterilaisen kirkon tunnusmerkeistä. (Sariola 2001, 208–210.)

Maallikkous on jokaisen kristityn elämään kuuluva asia. Kymmenennen käskyn selitysosassa todetaan jokaisen ihmisen elämällä olevan tarkoitus ja tehtävä. Tehtävä toteutuu juuri sillä paikalla ja niissä oloissa, joissa elämme. Ihmisen tehtävä on seurata Juma-

lan tahtoa, käyttää omaa harkintaa ja asettua lähimmäisen osaan. Näin tekemällä löydämme jatkuvasti mahdollisuuksia tehdä hyvää. (Katekismus 2000, 28.)

Luterilaisen teologian mukaisesti malli yleisestä pappeudesta voidaan esittää lyhyesti seuraavalla tavalla:

1. Ordinaatio yhteiseen pappeuteen tapahtuu kasteessa.
2. Yhteistä pappeutta leimaa uhriajatus: kristittynä eläminen on kiitosuhria Jumalalle ja rakkauden uhria lähimmäiselle.
3. Vastuu evankeliumin eteenpäin viemisestä kuuluu myös yhteiselle pappeudelle.
4. Yhteinen pappeus on omaleimaista. Sitä ei saa määritellä erityisestä virasta käsin. Yhteinen pappeus ei ole ”Das allgemeine Predigertum”.
5. Yhteisen pappeuden toteuttamiskenttä on pääsääntöisesti se luonnollisen elämän verkosto, jossa kristitty liikkuu. (Pihkala 1991, 140.)

Luterilaiseen uskomme kuuluu yhteinen pappeus, joka tarkoittaa jokaisen seurakuntalaisen oikeutta olla yhteydessä Jumalaan ja toimia seurakunnan rakentamiseksi erilaisien tehtävien avulla ja kautta. Seurakunnassa voidaan palvella niillä lahjoilla, joita kukin on saanut. Luterilaisen näkemyksen mukaisesti mikään lahja tai tehtävä ei ole toista huonompi tai tärkeämpi. Erilaisten tehtävien hoidossa tarvitaan keskinäistä vuorovaikutusta. (Kauppinen, Särkiö & Hiilamo 2006, 49.)

Kirkon hengellisessä elämässä on viime vuosikymmeninä ollut nähtävissä maallikkovastuun lisääntyminen. Kasvu on näkynyt diakoniassa ja lähetystyössä ja muussa, pääasiassa arkisin tehtävässä, toiminnallisessa seurakuntatyössä sekä hallinnossa. Näin toimimalla on seurakunnissa toteutettu yhteistä hengellistä pappeutta. Jumalanpalvelus on jäänyt toistaiseksi tästä myönteisestä kehityksestä sivuun, unohtamatta kuitenkin kuorolaisten merkitystä ja työpanosta. Muutosprosessi on kuitenkin käynnistynyt: seurakuntalaisia on pyydetty mukaan erilaisiin tehtäviin jumalanpalveluksissa. Seurakunta ei kokoonnu jumalanpalvelukseen harjoittaakseen demokratiaa. Jumalanpalvelusta koontuu viettämään Jumalan kansa (kr. *laos*) ja sen vastuulla on liturgia eli kansan työ (kr. *ergon*= työ, teko). Seurakuntalaiset hoitavat siis hengellisen pappeuden perusteella Jumalan kansan, maallikoiden eli kansan jäsenten (kr. *laikos*) omaa tehtävää olla jumalanpalveluksen liturgisena subjektina. (Sariola 2001, 210.)

Seurakunnan tulee rakentua niin, että jokainen jäsen on asianosainen ja täysivaltainen. Mikäli seurakunta nähdään pappien ja muiden työntekijöiden johtamaksi laitokseksi kansaa varten, on mielikuva kalpea ja vääristynyt. Seurakunnan perusta on seurakuntalaisissa, maallikoissa. (Huotari 2006, 5.)

Kasteeseen perustuva yhteinen pappeus pitää sisällään kutsun rakastaa ja uhrautua sekä myös vastuun Jumalan sanasta. Kirkon jäsenten yhteinen velvollisuus on julistaa evankeliumia. Vapaaehtoistoiminta on enemmän kuin työskentelyä vapaaehtoisena; se on myös kristityn kutsumusta toimia lähimmäistä kohtaan niin kuin Kristus on toiminut meitä kohtaan. (Meidän kirkko, 24.)

2.3 Vapaaehtoistyön osuus kirkon strategiassa

1990-luvulla esiteltiin suomalaisessa seurakuntakulttuurissa nähtävissä olevia ja ennustettavia kehitysaaltoja. Muutokset voidaan hahmottaa kantoaaltoina; uutta rakennetaan entisen saavutetun perustalle seurakuntalaisten ja seurakunnan tarpeiden muuttuessa. Vanhaan kulttuuriin juuttuminen estää tarvittavan uudistumisen. Hallinto- ja tarjontakulttuurissa painopiste on ollut työntekijäpainotteisessa toiminnan johtamisessa. Palokattujen työntekijöiden tekemä työ ja toimiva vapaaehtoistoiminta kulkevat erillään ja kohtaavat vain vähän, eivätkä sekoitu toisiinsa. Yleisvaikutelmaksi seurakuntalaiselle voi muodostua tällaisesta tarjontakulttuurin seurakunnasta virasto tai kirkko, jonne mennään osallistumaan tiettyä kellonaikana valmiiseen toimintaan. (Voutilainen 1994, 40–48.)

Hallinto- ja tarjontakulttuurista tulisi siirtyä voimistuvaan palvelukulttuuriin. Palvelukulttuurin ominaispiirre on seurakuntalaispainotteinen, tarpeista ohjautuva toimintakulttuuri, jossa seurakuntalaisia halutaan palvella. Seurakunnan visio ja missio perustuvat seurakunnan perustehtävän lisäksi seurakuntalaisten tarpeisiin. Tarve ja halu kehittyä palvelulliseen suuntaan ovat voimistuneet. Monipuolistunut jumalanpalveluselämä, erilaiset uudet ryhmätoiminnot, musiikkihetket, hiljaisuuden retriitit, missiot, velkaneuvonta ja monet muut paikalliset ja valtakunnalliset uudenlaiset ratkaisut ovat osoituksia palvelukirkkona ja – seurakuntana kehittymisestä. Kasvun esteinä ovat toimineet koko-

naiskirkkoajattelu, raskaat hallintorakenteet ja työntekijäkeskeinen toimintakulttuuri. (Voutilainen 1994, 40–48.)

Palvelukulttuurin pohjalta kehittymisen tulee kasvaa yhteisökulttuuriin. Yhteisökulttuuria kuvaa yhteisöpainotteinen, elämästä ohjautuva seurakunnan yhteinen elämä. Yhteisökulttuurissa toimintaa ohjaavat seurakuntalaisten tarpeet ja yhdessä tehdyt ratkaisut. Seurakuntalaiset kutsutaan luomaan omaa seurakuntaansa. Seurakunnan organisaation eli palkattujen työntekijöiden ja seurakuntalaisten välinen raja on olematon, kuin veteen piirretty viiva. Seurakuntalaiset toimivat seurakuntayhteisössä voimavaroina vahvuuksiansa ja kiinnostuksiansa mukaisesti. Työntekijän rooli muuntuu teettäjäksi, kouluttajaksi, ohjaajaksi, rohkaisijaksi ja mukana eläjäksi. Työntekijän vastuuna on tällöin yhteisöllisyyden rakentuminen sekä oman asiantuntemuksen käyttö joustavasti palvelujen asiakasryhmäkohtaiseen kehittämiseen. Yhteisökulttuurin seurakunnalla on ihmisen kasvot. Kirkko ja seurakunta kutsuvat ihmisiä mukaan heidän omilla ehdoillaan. (Voutilainen 1994, 40–48.)

Kirkon 2015 strategiassa ”Meidän kirkko–osallisuuden yhteisö” nostetaan vapaaehtoisuutta esille strategisissa suuntaviivoissa. Strategiassa korostetaan työntekijäkeskeisestä ajattelutavastamme luopumista ja kehoitetaan luomaan seurakuntalaisille mielekkäitä toimintamahdollisuuksia. Lisäksi strategiassa linjataan, että seurakuntien tulee tarjota vapaaehtoisille mahdollisuus toimia lähimmäisenrakkauden puolesta ja kantaa vastuuta. (Meidän kirkko.)

Strategian laatineen työryhmän mietinnössä avataan linjauksia vain hieman laajemmiksi: Seurakuntien tulee tarjota vapaaehtoisille uusia toimintamahdollisuuksia. Tämän onnistumisen edellytys on seurakuntien henkilöstön ja luottamushenkilöiden ajattelu- ja toimintatavan muuttuminen. Paikallistasolla tulee luoda sellaisia käytänteitä, joilla työntekijäkeskeistä ajattelutapaa muutetaan ja vähennetään, vapaaehtoisuuden osuutta lisätään ja osallisuutta lisätään. (Meidän kirkko, 42.)

Seurakunnan työkulttuuri on muotoutunut työntekijäkeskeiseksi, näin ollen yhteiseen pappeuteen perustuva maallikkovastuu ei pääse riittävästi toteutumaan seurakuntaelämässä. Tahtoa toimia vapaaehtoisena seurakunnassa on enemmän kuin siihen avautuvia mahdollisuuksia. Syinä osallistumisen tapahtumattomuuteen voidaan mainita puutteelli-

set suunnitelmat, rakenteet, koulutus, työntekijäkeskeinen kulttuuri, asenteet sekä liian ohuesti sisäistetty yhteinen pappeus. (Meidän kirkko, 24.) Varsinaisia toimintamalleja asian edistämiseksi mietintö ei tarjoa.

Kirkon vapaaehtoistoiminnan kehittäminen tapahtuu seurakunnissa. Tämän työn tukemiseksi Kirkkohallitus on käynnistänyt vuonna 2009 vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeen, joka kestää vuoden 2012 loppuun. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa seurakuntien vapaaehtoistoimintaa. Hankkeen aikana on tarkoitus kuunnella seurakuntien toiveita ja tarpeita siitä, millaista tukea vapaaehtoistoimintaan kaivataan, ja tukea seurakuntien työtä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeen tavoitteena on etsiä ja löytää yhdessä seurakuntien kanssa vapaaehtoistoiminnan merkitystä ja tavoitteita. Lisäksi hankkeessa tuetaan vapaaehtoistoiminnan organisoimista seurakunnissa sekä tuetaan sellaista toimintakulttuuria, joka vahvistaa seurakuntalaisten osallistumista. Hanke edistää vapaaehtoisuuden kasvamista ja siinä painotetaan kaikkien ihmisten kokemuksen ja osaamisen arvostusta. Näiden tavoitteiden avulla vapaaehtoistoiminta seurakunnassa pystyy kehittymään keskeiseksi osaksi seurakunnan elämässä. Näin se voi vahvistaa paikallisia yhteisöjä ja vastata ympäristöstä esiin nouseviin haasteisiin. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Vapaaehtoistyön hankkeen myötä kerätään tietoa hyvistä käytänteistä ja toimivista malleista vapaaehtoistoiminnan organisoimisesta seurakunnissa. Hankkeen tavoitteena on myös etsiä malleja sellaisten rakenteiden ja toimintakulttuurien muodoista, jotka tukevat parhaiten seurakuntalaisten osallistumista ja vastuun kantamista. Lisäksi hanke työstää malleja kaikkien ihmisten toimimisen mahdollistamiseksi, myös erityisryhmien osalta. Hankkeen yhtenä tavoitteena on tukea sellaista ihmisenä kasvamista vahvistavaa toimintakulttuuria, jossa lapsuudesta alkaen on mahdollisuus toimia toisten hyväksi. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Vapaaehtoistoiminnan kehittämistä edistää myös rakenteiden uudelleen määrittäminen siten, että seurakuntalaiset pääsevät mukaan sekä suunnittelemaan että toteuttamaan toimintaa yhdessä työntekijöiden rinnalla. Vapaaehtoistoiminnan hyvä organisointi on edellytys osallistuvalla toimintakulttuurilla. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Toukokuussa 2010 kirkkohallitus on kutsunut seurakuntia mukaan kokeiluun, jossa niitä kannustetaan perustamaan oma vapaaehtoistoiminnan tiimi kehittämään vapaaehtoistoimintaa seurakunnan tarpeista käsin. Tiimiin tulisi kuulua niin vapaaehtoisia kuin työntekijöitä eri työaloilta. Kirkkohallituksen tarkoituksena on tarjota tukea tiimien työskentelylle järjestämällä yhteisiä kehittämispäiviä, joissa eri seurakuntien tiimeillä on mahdollisuus jakaa ideoita ja kokemuksia sekä työstää niitä eteenpäin. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Vuoden 2010 strategiaan ”Läsnäolon kirkko” liittyvään diakonia- ja yhteiskuntatyön linjaukseen 2010 ”Vastuun ja osallisuuden yhteisö” on kirjattu Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön toimikunnan (KDYT) toimesta kehittämistavoitteet tukemaan kirkon eri tasoilla sekä diakonialaitosten ja – järjestöjen piirissä tehtävää diakonian ja yhteiskunnallisen vastuun suunnittelua. Tavoitteessa 2 on esillä diakonian ja yhteiskuntatyön paikan selkeyttäminen kirkon ja seurakuntien toiminnan kokonaisuudessa ja niiden yhteyden vahvistaminen muuhun seurakuntatyöhön. Tähän tavoitteeseen pyritään mm. luomalla seurakunnan maallikkojäsenille mielekkäitä tapoja osallistua diakonian ja yhteiskuntavastuun toteuttamiseen ja hyödyntää siinä omaa osaamistaan. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

2.4 Vapaaehtoistyön muodot

Kirkkojärjestys määrittää seurakuntalaiselle seuraavia tehtäviä; hänen tulee osallistua jumalanpalvelukseen, käyttää armonvälineitä ja edistää seurakunnan tehtävän toteuttamista. Samoin kirkkojärjestyksessä kirjataan, että kirkon jäsenen tulee noudattaa kristillistä elämäntapaa sekä solmia avioliittonsa säädetyllä tavalla, antaa kastaa lapsensa ja huolehtia heidän kristillisestä kasvatuksesta. (Kirkkojärjestys 1:5.) Seurakunnan jäsenen tulee lisäksi harjoittaa yhdessä seurakunnan kanssa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen. (Kirkkojärjestys 4:3.) Kirkkojärjestyksen mukaisesti seurakunnan ja sen jäsenten tulee myös edistää lähetystyötä, jonka tarkoituksena on evankeliumin levittäminen niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. (Kirkkojärjestys 4:4.) Kirkkojärjestys tai kirkkolaki ei määrittele vapaaehtoistyötä tai

maallikkoutta, muutoin kuin kirkolliskokouksen ja hiippakuntakokouksen maallikkojäsenten osallistumisen ja kelpoisuuden osalta. (Kirkkolaki 17a ja 17b, Kirkkolaki 20.)

Kasteen kautta saadun seurakunnan täysivaltaisen jäsenyyden pohjalta jokainen on maallikko, kuului yleisen pappeuden piiriin. Maallikkous on totuttu perinteisesti jakamaan kolmeen kategoriaan, jotka ovat käytännössä tehtävälähtöisiä. Ensimmäinen ja yleisin tehtäväalue (1) on seurakuntalaisuus, jossa jokainen toimii omassa arkielämässään kristittyinä. Toisena tehtäväalueena (2) voidaan pitää vapaaehtoistoimintaa; toimitaan vapaaehtoisena vastuunkantajana kirkkolain mukaisessa seurakunnan toiminnassa. Kolmantena alueena (3) nähdään toimiminen luottamushenkilönä seurakunnan hallinnossa. (Maallikko, 11.)

Seurakuntalaisuudessa voidaan hahmottaa kolme erilaista sitoutuneisuuden tyyppiä. Perinteinen seurakuntalaisuus (1) pohjautuu pitkäaikaiseen sitoutumiseen. Tällainen seurakuntalainen kunnioittaa perinteitä ja hänen halunsa tehdä vapaaehtoistyötä perustuu velvollisuudentunteeseen. Hänen vapaaehtoistehtävillään on taipumus lisääntyä ajan kuluessa. Uusseurakuntalaisuus (2), joka on lisääntynyt erityisesti kaupungeissa, on taas sitoutumista määräaikaisiin projekteihin ja kampanjoihin, yksittäisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin, joista ollaan valmiita ottamaan vastuutehtäviä. Kolmanneksi sitoutuneisuuden muodoksi voidaan määritellä urbaani uussitoutuneisuus (3). Tämän muodon edustajille on tärkeää löytää jokin juuri itselle sopiva ja tärkeä asia, johon ollaan valmiita käyttämään paljonkin aikaa. Sitoutuminen koskee vain tätä omaa asiaa. Näiden sitoutuneisuuden muotojen ulkopuolelle jäävät sellaiset osallistujat, jotka eivät toimi vapaaehtoisina. Mikäli osallistuminen jatkuu, on vaarana joutua rekrytoinnin kohteeksi vapaaehtoistoimintaan. (Koskiahho 2002, 452–453.)

Selvittäessään vapaaehtoistyön ehtoja ja edellytyksiä on Ruotsin demokratiakomitea teettänyt omassa maassaan empiirisen tutkimuksen (Petersson 1998) kansalaisten osallistujatyypeistä. Näitä tuloksia voidaan soveltaa myös Suomen oloihin. Näiden tyyppitelyjen mukaisesti ensimmäiselle tyyppille (1) on tunnusomaista kriittinen rationalismi. Tällainen henkilö suhtautuu maailmaan rationaalisesti ja kriittisesti eikä tunteilla ole hänen ajattelussaan suurta roolia. Hän on poliittisen osallistujan ihannetyyppi, yleensä mies, joka arvostaa perinteisiä politiikan ja talouden toimintatapoja. Hänestä tulee useimmiten vapaaehtoiselimen puheenjohtaja. (Koskiahho 2002, 450–451.)

Toisen perustyyppin (2) voidaan ajatella olevan solidaarinen kansalainen, pääsääntöisesti nainen. Hän tuntee empatiaa väärinkohdeltuja kohtaan ja on harvoin kiinnostunut puoluepolitiikasta. Hän on omimmillaan hoivan ja huolenpidon alueella. Näitä ”Marttoja” löytyy paljon kirkon vapaaehtoisista vastuunkantajista. (Koskiahho 2002, 450–451.)

Lainkuuliainen kansalainen edustaa kolmatta tyyppiä (3). Säännöt ovat noudattamista varten, ajattelevat tämän tyyppin edustajat. Heitä löytyy paljon seurakuntien aktiivisista osallistujista. Neljännen tyyppin (4) edustajat ovat osanottajia, järjestöaktiiveja. Tämän tyyppin edustajat arvostavat kansalaisyhteiskunnallista toimintaa, joko pelkästään politiikassa tai sekä politiikassa että järjestöissä. He saattavat kilpailla johtotehtävistä ensimmäisen tyyppin edustajan kanssa. Nämä puuhaihmiset perustavat uusia toimintoja ja ajavat asioita esteistä huolimatta. Myös kirkollisten uudistusten takaa löytyvät tämän tyyppin edustajat. (Koskiahho 2002, 450–451.)

Tyypittely kuvaa sitä, kuinka eri tavoin kansalaiset suhtautuvat erilaisiin vapaaehtoistoimintoihin. Sosiaalinen vapaaehtoistoiminta saa liikkeelle ennen kaikkea osanottajia ja solidaarisia kansalaisia. Kriittinen rationalisti lähtee myös liikkeelle, mikäli hän pääsee toiminnassa toteuttamaan itseään. Jokaiselle eri tyyppille tulee tarjota jotain häntä kiinnostavaa ja innostavaa toiminnan mahdollisuutta. (Koskiahho 2002, 450–451.)

Vuonna 2006 kirkon eri työmuodoissa toimi vapaaehtoisia seuraavasti: diakoniatyössä 29 000, lapsi- ja nuorisotyössä 24 000, isosina yli 18 000 nuorta, lähetystyössä 15 000 sekä luottamushenkilöinä yli 12 000 henkilöä (Meidän kirkko, 24).

3 MAALLIKKOKOULUTUS PIELISEN KARJALASSA 2009–2010

3.1 Maallikkokoulutuksen synty ja perusajatus

Pielisen Karjalan maallikkokoulun alkuunpanevana voimana toimi nurmeslainen Riitta Tiensuu, joka kutsui idean kehittelyyn Juhani ja Eeva Vainion Nurmeksesta syksyllä 2008. Pohdittuaan alustavasti asiaa he ottivat yhteyttä silloiseen lääninrovasti Martti Mulariin, joka asettui idean tueksi ja antoi luvan työstää suunnitelmaa eteenpäin. Silloisen Nurmeksen rovastikunnan seurakunnista koottiin kirkkoneuvostojen valtuuttama maallikkopohjainen työryhmä, suunnittelutoimikunta, joka ryhtyi ideoimaan maallikkokoulua Pielisen Karjalan seurakuntiin. Kustakin rovastikunnan seurakunnasta, Juuasta, Lieksasta, Nurmeksesta ja Valtimolta, mukaan kutsuttiin kaksi maallikkoa, jotka kyseisten seurakuntien kirkkoneuvostot valitsivat. Juuan edustajat olivat Reino Heikkinen ja Ritva Musakka, Lieksan edustajat Marja-Leena Ilvonen ja Anja Hiltunen, Valtimon edustajat Marketta Kuokkanen ja Heikki Ovaskainen ja Nurmeksesta edustajina toimivat idean alkuun saattaneet Riitta Tiensuu ja Juhani Vainio. Työryhmän tiedottajaksi valittiin lisäksi Eeva Vainio. Työryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 18.11.2008 Nurmeksessa. Tuusniemen kirkkoherra Reijo Leino esitteli kokouksessa Nilsin rovastikunnan toteuttaman maallikkokoulutuksen rakenteen ja sisällön. Leinon mukaan seurakunta tulee tulevaisuudessa olemaan seurakuntalaisten varassa; tulevaisuuden kirkko rakentuu seurakuntalaistensa varaan tai se kaatuu, siinä on kirkon siunaus. (Pielisen Karjalan maallikkokoulun suunnittelutoimikunnan pöytäkirja 1/2008.)

Toisessa kokouksessa 21.1.2009 työryhmä päätti hakea koulutukseen halukkaita lehti-ilmoitusten avulla kunkin paikkakunnan paikallislehdessä. Tavoitteena koulutuksen osallistujamääräksi asetettiin suuntaa-antavana 35 henkilöä. Koulutuksen teemojen valinnan pohdinnassa työryhmä otti huomioon muualla pidettyjen aiemmin järjestettyjen koulutusten teemoja sekä omat toiveensa. Työryhmä hyödynsi Nilsin rovastikunnan maallikkokoulutuksen sekä Kainuun opiston ja Kalajoen opiston kurssien sisältöjä. Lisäksi he päättivät kukin olla yhteydessä seurakuntien työntekijöihin ja seurakuntalaisiin. Teemoja päätettiin valita 8, kukin toteutettaisiin omana opintopäivänään, kaksi kussakin seurakunnassa. Piispa päätettiin pyytää siunaamaan maallikkokoulun suorittaneet tou-

kokoussa 2010 Valtimon kirkossa. (Pielisen Karjalan maallikkokoulun suunnittelutoimikunnan pöytäkirja 2/2009.)

Maallikkokoulun rehtorina toimineen Juhani Vainion mukaan maallikkokoulun tavoitteena oli avata väyliä maallikoiden halulle olla toimiva osa seurakuntaa. Maallikkokoulun toteutus pohjautui perusajatukselle, jossa seurakunnan muodostavat kaikki sen jäsenet yhdessä, eli seurakunta ei ole vain sen työntekijät ja virastotoiminta. Vainio toteaa: ”Seurakunta ei ole ”he”, vaan ”me”. Siis seurakunta ei ole virasto + työntekijät, vaan me kaikki yhdessä.” (Juhani Vainio, henkilökohtainen tiedonanto 17.8.2010.)

Informaatiota maallikkokoulun synnystä ja etenemisestä toimitettiin seurakuntiin kevään kuluessa. Lehdistötilaisuus toteutui 29.4.2009. Lehti-ilmoitukset olivat paikallis-lehdissä touko-kesäkuun aikana 2009. Koulutukseen ilmoittautuvat täyttivät ilmoittautumislomakkeet (liite 1) kukin oman seurakuntansa kirkkoherranvirastossa.

3.2 Maallikkokoulutuksen teemat, rakenne ja aikataulu

Pielisen Karjalan maallikkokoulun suunnittelutoimikunta päätti kokouksessaan 18.3.2009 maallikkokoulun rakentuvan seuraavista kahdeksasta teemasta: 1. kristillisen uskon perusteet, 2. pienryhmätoiminta, 3. rukous, 4. jumalanpalvelus, 5. Raamattu, 6. seurakunnan työmuodot ja maallikkous, 7. lähimmäisen kohtaaminen sekä 8. usko ja erilaisuus. Kullekin teemalle suunnittelutoimikunnassa määritettiin tavoitteet, jotka kurssilainen kyseisen osion suoritettuaan hallitsee. (Pielisen Karjalan maallikkokoulun suunnittelutoimikunnan pöytäkirja 4/2009.) Teemat ja niiden tavoitteet on lueteltu erillisessä liitteessä (liite 2). Maallikkokouluun muodostui näin kaksi painopistettä: alkuosa koulutuksesta rakensi ja tuki oppilaiden hengellistä perustaa, loppuosassa haettiin käytännön väyliä vapaaehtoisena toimimiselle.

Alustajiksi eri teemoille suunnittelutoimikunta kutsui alueen seurakuntien eri työntekijöitä. Kouluttajina toimi pääasiallisesti teologeja, kanttori vastasi jumalanpalvelus-osiosta sekä diakonian, lähetyksen ja nuorisotyön viranhaltijat olivat esittelemässä seurakunnan eri työmuotoja.

Opintopäivä rakentui yhden teeman ympärille. Koulutettavat perehtyivät teemoihin etukäteen saatujen ennakotehtävien avulla. Ennakotehtävät suunnitteli kyseisen aiheen alustaja hänelle esitettyjen toiveiden ja odotusten perusteella. Aikataulullisesti maallikkokoulun opintopäivät toteutuivat kerran kuukaudessa alkaen lokakuussa 2009 päättyen toukokuussa 2010. Koulutuspäivän rakenne muotoutui siten, että aamupäivä varattiin luennoitsijalle, iltapäivällä koulutettavat jakautuivat pienryhmiin keskustelemaan tai tekemään aiheeseen liittyviä tehtäviä. Päivän kesto oli klo 9–15 ja siihen kuuluivat alkukahvi, lounas ja kahvi.

Maallikkokouluun ilmoittautui yhteensä 56 opiskelijaa. Heistä 45 suoritti koulun loppuun asti ja sai maallikkokoulusta osallistumistodistuksen ja kutsun siunattavaksi toukokuussa 2010. Päätösjumalanpalvelus toteutui sunnuntaina 23.5.2010 Valtimon kirkossa Valtimolla. Maallikkokoulutetut olivat vastuunkantajina jumalanpalveluksessa yhdessä Pielisen Karjalan seurakuntien papiston kanssa. Maallikkokoulutetut tervehtivät ovilla, lukivat tekstit, toimivat esirukoilijoina, kantoivat kolehdin ja avustivat ehtoollisella. Maallikkokoulutettu Eeva Vainio saarnasi messussa. Piispa Wille Riekkinen avustajineen siunasi maallikkokoulutetut maallikon tehtävään. Jumalanpalveluksen jälkeen oli maallikkokoulun päätöstilaisuus, jossa koulutetuille annettiin todistukset koulutuksen suorittamisesta.

Koulutuksen päätyttyä maallikkokoulun rehtorina toiminut Juhani Vainio kokosi vihkoseksi tiedot oppilaiden aiemmasta vapaaehtoistoiminnasta ja ajatuksista tulevien tehtävien suhteen. Vihkonen sisältää kaikkien osallistuneiden vapaaehtoistyön osallistumiset nimettöminä kirjauksina. Vihkosen lopussa löytyy erikseen koulutettujen nimet ja yhteystiedot. Vihkonen oli alun perin tarkoitettu vain koulutettujen keskinäiseen käyttöön, mutta sen sisältämän laajan aineiston vuoksi vihkonen on jaettu myös kaikille Pielisen-Karjalan seurakuntien työntekijöille hyödynnettäväksi. Vihkonen löytyy tämän työn liitteistä ilman oppilaiden yhteystietoja (liite 3).

4 MAALLIKKOKOULUTETTAVIEN ODOTUKSET

Kouluun ilmoittautuneet kirjasivat ilmoittautumisen yhteydessä ilmoittautumislomakkeeseen odotuksensa tulevaan koulutukseen liittyen. Kysymys oli esitetty avoimena kysymyksenä ”Mitä odotat maallikkokoulutukselta?” (Ilmoittautuminen maallikkokouluun, liite 1.) Vastaukset olivat vapaasti kirjoitettuja, valmiita vastausvaihtoehtoja ei ollut. Näistä odotuksista kaikki on kirjattu ylös ja niiden pohjalta on valmistettu tämän tutkimuksen kysely. Odotuksia on kirjattu ylös yhteensä 43 kappaletta. Saman henkilön odotuksiin sisältyy erilaisia asioita ja hän on saattanut ilmaista niitä samassa lauseessa, esim. ”lisää tietoa seurakunnan elinten toiminnasta/vastuusta, ihmissuhdetaitojen karttumista” tai ”voimia arkiseen elämään, tuntemaan seurakunnan antamia oppeja ja uusia ajatuksia”. (Pielisen Karjalan maallikkokoulu 2009.)

Odotukset voidaan ryhmitellä kolmeen pääluokkaan: 1. tiedolliset odotukset; opiskelija haluaa saada lisätietoa Raamatusta, uskosta, seurakunnan hallinnosta ja toiminnasta, 2. vapaaehtoistoiminnan tutuksi tuleminen; kaivataan enemmän tietoja ja taitoja kuinka toimia vapaaehtoisena, sekä 3. oman hengellisen elämän vahvistusta; haetaan oman uskon syventymistä, oman paikan löytymistä seurakunnassa sekä virkistystä. Osa kirjatusta asioista voi pitää sisällään monta eri näkökulmaa ja odotusta, esim. ”jumalanpalvelus”. Selkeästi tiedollisia odotuksia oli yhteensä 17 vastauksessa. Vapaaehtoistoiminnan tutuksi tulemistä odotettiin 15 vastauksessa. Oman hengellisen elämän merkitys nousi esille 20 vastauksessa. 5 vastauksista oli avoimia kaikelle. (Pielisen Karjalan maallikkokoulu 2009.)

Tiedolliset odotukset liittyivät jumalanpalveluksiin, toimituksiin, seurakunnan eri elinten toimintaan ja vastuuseen sekä yleisesti tiedon saantiin seurakunnan toiminnasta. Koulutuksen toivottiin antavan uutta tietoa kirkon opista, kirkon perusteista ja teologias- ta. Toisena pääkohtana esille nousi halu saada tietoa siitä, mihin maallikkojen työpanos- ta voidaan käyttää. Syynä koulutukseen hakeutumiselle on toiminut odotus löytää itsel- leen sopiva tapa toimia vapaaehtoistyössä. Koulutukseen ilmoittautuneet kaipasivat eri- laisten vapaaehtoistyön mahdollisuuksien esittelyä. Odotuksissa nousi myös esille tarve oppia taitoja lähimmäisen kohtaamisesta ja rinnalla kulkemisesta. Koulutuksen avulla toivottiin saatavan valmiuksia kohdata ihmisiä myös hengellisine tarpeineen. Kolman-

tena ja suurimpana ryhmänä odotuksista nousevat esille oman hengellisen elämän syventymisen toive sekä oman paikan löytyminen tai oman paikan vahvistuminen seurakunnassa. Vahvistumisen toivottiin toteutuvan niin opetuksen kuin yhdessäolon ja –kokemisen sekä – tekemisen kautta. ”Odotan, että tämän koulutuksen avulla saisin enemmän tekemisen kautta osallistua kotiseurakunnan elämään. Ja tätä kautta kokea enemmän kuuluvansa seurakuntaan.” - kuvaa hyvin tekemisen suhdetta oman paikan löytymisen kokemiseen. (Pielisen Karjalan maallikkokoulu 2009.)

Koulutukseen ilmoittautuneet näkivät ilmoittautumislomaketta täyttäessään koulutuksen teemat. Kuinka paljon teemojen aiheet ja teemojen esillä oleminen vaikutti odotusten muotoutumiseen, ei ole ollut tutkimuksen kohteena. Odotukset olivat mahdollisesti nopeasti ilmoittautumislomaketta täyttäessä kirjoitettuja eivätkä välttämättä etukäteen valmiiksi mietittyjä.

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen lähtökohta ja tutkimustehtävät

Tulevaisuuden kirkon suurena haasteena pidetään sitä, kuinka seurakunta koko yhteisönä kykenee olemaan uskottava viestittäessään sanomaansa. Tuolloin tavoitteena on siirtyminen työntekijäkeskeisestä ajattelusta ja toiminnasta yhteisökeskeiseen ajatteluun ja toimintaan. (Kurronen & Aspegrén 2002, 35.)

Pielisen Karjalan maallikkokoulun käynnistyminen ja organisointi täysin maallikkojohdoisesti toimi kiinnostuksen herättäjänä tutkimustyön valinnassa. Myös maallikkokouluun valitut teemat ja tavoitteet nostivat esille halun tietää, mitä koulutetut kokivat saavansa maallikkokoulutuksesta. Herännyt kiinnostus muodostui tutkimusajatuksiksi kuitenkin vasta kevättalvella 2010, jolloin koulutus oli jo loppusuorallaan. Näin ollen tutkimuksen lähtökohdaksi jäi hyödyntää niitä jo olemassa olevia koulutettavien itsensä antamia odotuksia, enkä voinut enää laatia itse uusia odotuksiin liittyviä kyselyjä.

Tutkimustehtävänä oli kyselytutkimuksen avulla selvittää ensiksi, kuinka maallikkokoulutukseen osallistuneet kokivat koulutuksen vastanneen heidän koulutusta kohtaan asettamia tavoitteita ja odotuksia (1). Toiseksi pyrin selvittämään kyselytutkimuksen avoimien kysymysten avulla, millaisia tiedollisia ja taidollisia valmiuksia (kompetensseja) osallistujat kokivat koulutuksesta saaneensa (2). Lisäksi kyselyssä kartoitettiin, millä tavoin koulutetut ovat hyödyntäneet kompetenssejaan seurakunnan vapaaehtoisuustoiminnassa ja kuinka he aikovat niitä jatkossa hyödyntää seurakunnissa (3).

Tavoitteenani oli opinnäytetyön avulla avata väyliä maallikoiden toiminnalle yhteiskulttuurisella perustalla toimivassa seurakunnassa.

5.2 Tutkimusmenetelmät ja kyselyn esittely

Tutkimusmenetelmänä työssä käytettiin kvantitatiivista ja kvalitatiivista menetelmää toisiaan täydentävinä menetelminä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 136–137).

Kvantitatiivista analyysimenetelmää käytettiin taustakysymysten ja numeerisen strukturoidun monivalintatehtävän kohdalla muuntamalla tiedot taulukoiksi ja tilastollisesti käsiteltäviksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 140). Avoimien täydentävien kysymyksien vastauksia tutkittiin kvalitatiivisen analyysimenetelmän avulla. Tietoja käsiteltiin tapaustutkimuksen keinoilla (case study). Kartoituksessa käytettiin koko valittua ryhmää. (Hirsjärvi ym. 2009, 134, 164, 181–182.)

Taustatietoina kyselylomakkeessa tiedusteltiin vastaajan sukupuolta, työllisyystilannetta (työelämässä, työtön, eläkkeellä) ja seurakuntaa. Odotuksien toteutumista kysyttiin numeerisena monivalintatehtävänä, jossa vaihtoehdot olivat ”odotukset täyttyivät: 5 erittäin hyvin, 4 hyvin, 3 kohtalaisesti, 2 huonosti tai 1 eivät lainkaan”. Kysytyt odotukset oli poimittu kaikki koulutettujen omista koulutukseen ilmoittautumislomakkeista.

Tiedollisten ja taidollisten valmiuksien eli kompetenssien saavuttamista kysyttiin seuraavilla avoimilla kysymyksillä: ”Millaisia tiedollisia valmiuksia saavutit maallikkokoulutuksen aikana? Mitä opit?” ja ”Millaisia taidollisia valmiuksia saavutit maallikkokoulutuksen aikana? Mitä opit tekemään?”. Koulutuksen vaikutusta vastaajan hengelliseen elämään kysyttiin myös avoimella kysymyksellä. Samoin tiedusteltiin avoimilla kysymyksillä, kuinka vastaaja on hyödyntänyt maallikkokoulutuksessa saavuttamia tietotaitoja seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa ja kuinka aikoo niitä jatkossa hyödyntää.

Piispa siunasi maallikkokoulutetut tehtävänsä. Tämän siunauksen merkitystä kysyttiin vastaajilta avoimella kysymyksellä. Kyselylomakkeen viimeinen kysymys oli avoin ”Mitä muuta haluaisit sanoa maallikkokoulusta ja sen onnistumisesta?”. Kyselylomake löytyy liitteenä 4.

5.3 Aineiston hankinta ja kyselyn toteuttaminen

Aineiston kerääminen tapahtui postikyselyn avulla survey-tutkimuksen keinoilla eli keräämällä tietoa standardoidussa muodossa valitulta ryhmältä (Hirsjärvi ym. 2009, 134, 193 ja 196).

Tutkimuksen kohderyhmä oli valmiiksi olemassa: Pielisen Karjalan maallikkokoulutukseen osallistuvat henkilöt. Olin keskustellut ja sopinut maallikkokoulun rehtorina toimineen Juhani Vainion kanssa tutkimuksen tekemisestä keväällä 2010. Toukokuussa 2010 vierailin maallikkokoulun viimeisessä opintopäivässä Nurmeksessa. Tuolloin informoin koulutettavia suunnitteilla olevasta opinnäytetyöstäni. He saivat tilaisuudessa etukäteistiedon postitse saapuvasta kyselylomakkeesta, jonka pyysin palauttamaan täytettynä takaisin ohjeiden mukaisesti. Koulutettavat vaikuttivat innostuneilta ja kiinnostuneilta tutkimuksesta ja opinnäytetyön aiheesta.

Kysely toteutui kokonaistutkimuksena, jossa jokaiselle 45 koulutuksen käyneelle oppilaalle lähetettiin kyselylomake postitse (Hirsjärvi 1997, 179). Kyselylomakkeen mukana seurasi palautuskuori, jonka postimaksu oli maksettu valmiiksi. Saatekirje sisälsi tiedon viimeisestä palautuspäivästä. Kyselylomakkeet postitettiin 19.8.2010. Kyselylomakkeita palautui 16.9.2010 mennessä 35 kappaletta. Syyskuussa olin sähköpostitse yhteydessä Juhani Vainioon, joka lupasi lähettää koulutettaville vielä muistutuksen kyselyyn vastaamisesta. Muistutuksen jälkeen palautui vielä kaksi kyselylomaketta, eli yhteensä 37 kpl. Vastausprosentti kyselyyn oli 82,2 %. Aineiston käsittelyn jälkeen palautui vielä yksi kyselylomake. Sen tietoja ei ole huomioitu vastauksissa. Sisällöllisesti lomakkeen vastaukset olivat kuitenkin yhteneväiset muihin vastauksiin.

5.4 Aiemmat tutkimukset maallikkokouluista

Maallikkokouluja on toteutettu eri hiippakuntien alueella rovastikunnissa tai yksittäisissä seurakunnissa jo viime vuosituhaten loppupuolelta lähtien. Kirkkohallitus ei tilastoi maallikkokouluja erikseen, joten järjestettyjen koulujen määrää on mahdotonta saada tietoonsa (Anne Viljanen, henkilökohtainen tiedonanto, 20.9.2010).

Aikaisemmin järjestetyistä koulutuksista saaduista kokemuksista nousee esille, kuinka vapaaehtoiset kokevat tärkeäksi tietää, mitä merkitsee olla kristillisen seurakunnan jäsen. Luottamushenkilöt ovat halunneet kokea kirkon sanoman olevan merkityksellinen ja että oma seurakunta kykenee vaikuttamaan yhteiskunnassa. Maallikkokoulun käyneistä moni on löytänyt paikkansa mm. luottamushenkilönä seurakunnassa. Maallikkokoulu voi esimerkiksi perehdyttää osallistujat kotiseutunsa hengelliseen kulttuuriin ja

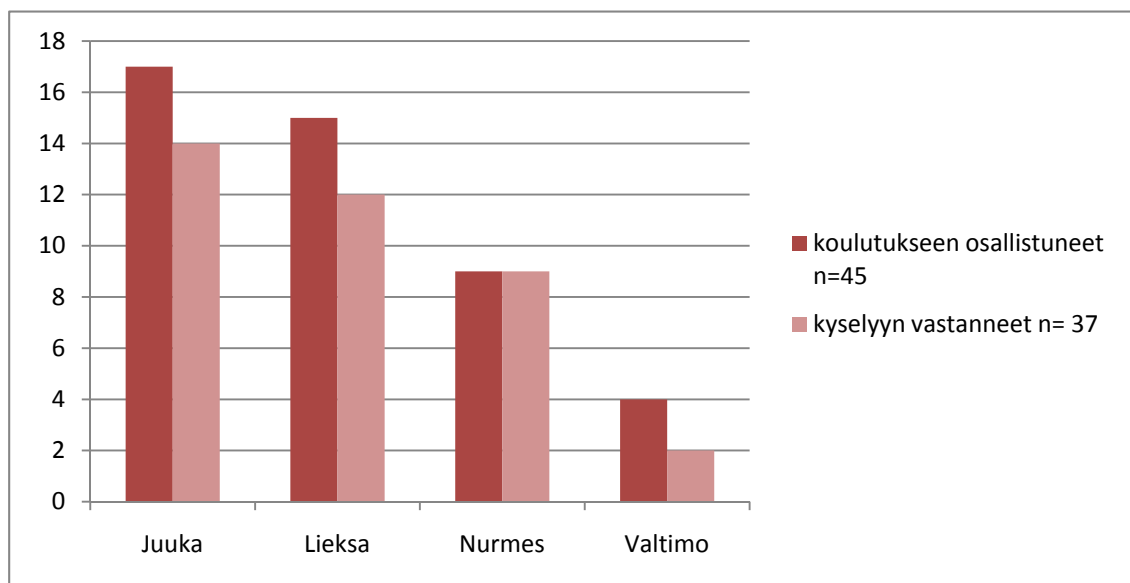
vahvistaa heidän seurakunnan jäsenen identiteettiään. Koulutus voi avata hengellisen viitekehyksen perinteitä ja pyrkimyksiä. Samalla koulutus pystyy tarjoamaan seurakunnan rakentamiseen tarvittavia asenteita, näkemyksiä ja kompetensseja. (Kurronen & Aspegren 2002, 53.)

Aikaisemmin tehtyjä opinnäytetöitä maallikkokoulujen toteutukseen ja odotuksiin vastaamiseen liittyen ei löytynyt.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Kuinka maallikkokoulutus vastasi koulutettavien odotuksiin

Vastauslomakkeita palautui määräaikaan mennessä 37 kappaletta. Vastausprosentti kyselyyn oli 82,2 %. Vastanneista naisia oli 73 % eli 27 henkilöä ja miehiä 27 % eli 10 henkilöä. Vastanneista työelämässä oli 37,8 % ja eläkkeellä 62,2 %. Koulutukseen osallistuneiden ja kyselyyn vastanneiden jakautuminen seurakunnittain näkyy kuviosta 1.

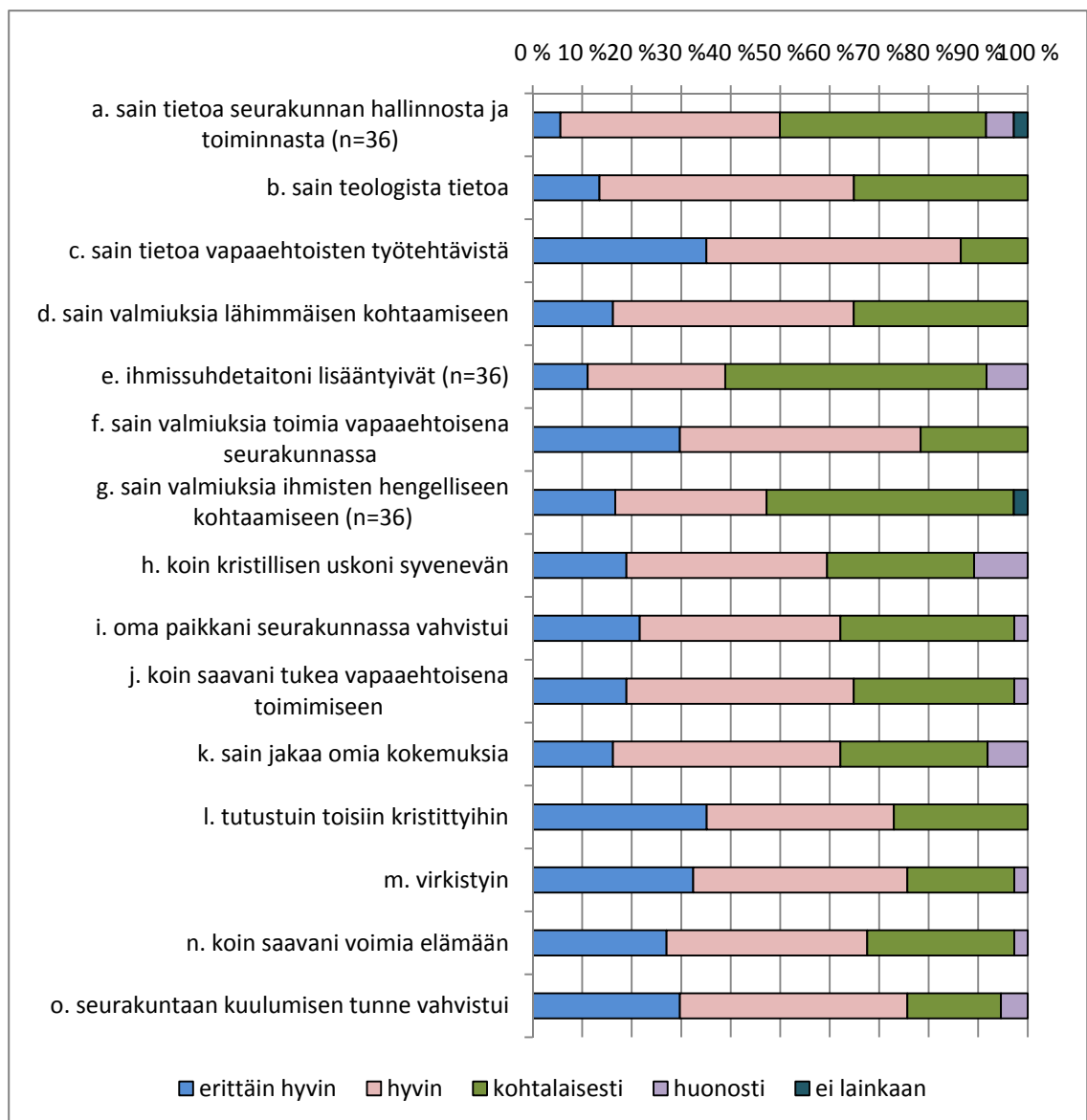

KUVIO 1. Koulutukseen osallistuneet ja kyselyyn vastanneet seurakunnittain

Kyselyssä pyydettiin vastaajia kertomaan, kuinka heidän koulutukselle asettamansa odotukset täyttyivät. Vastaajat valitsivat valmiiksi määritellyistä vastausvaihtoehdoista parhaiten itselleen sopivan.

Koulutus vastasi koulutettujen asettamiin odotuksiin pääsääntöisesti hyvin tai erittäin hyvin (kuvio 2). Vastauksista kävi ilmi, että parhaiten koulutuksen katsottiin onnistuneen antamaan tietoa vapaaehtoisten työtehtävistä. Toiseksi eniten vastaajat kokivat saaneensa valmiuksia toimia vapaaehtoisena. Koulutus onnistui myös hyvin tai erittäin hyvin vahvistamaan seurakuntaan kuulumisen tunnetta ja oman paikan löytymistä seurakunnassa. Koulutus koettiin myös erittäin virkistäväksi ja tutustumisen toisiin kristittyihin koettiin toteutuneen hyvin.

Tiedollisten odotusten täyttymisessä huonoimmalle jää seurakunnan hallinnon ja toiminnan tuntemisen lisääntyminen. Koulutuksen teemoissa ei ollut erillisenä aiheena esillä seurakunnan hallintoa. Taidollisten odotusten täyttymisen suhteen ihmissuhdetaitojen lisääntymisen ja ihmisten hengelliseen kohtaamiseen saatavien valmiuksien osalta prosentit jäivät alle 50 %:n. Kyseisten taitojen lisääntymistä lienee vaikea arvioida teoriassa.

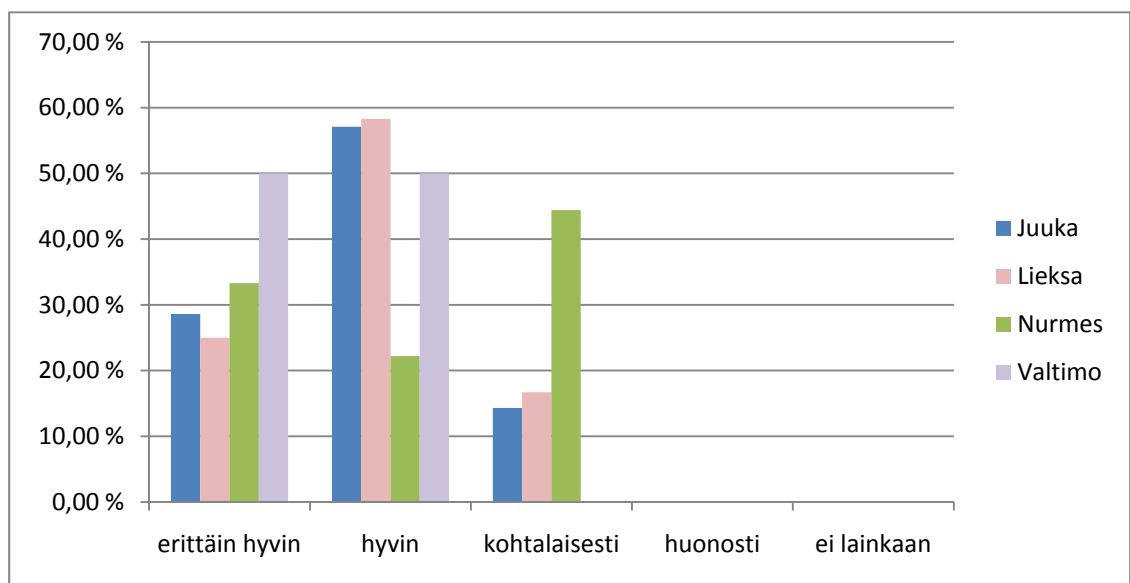

KUVIO 2. Kuinka maallikkokoulutus vastasi koulutettujen odotuksia

Seurakuntakohtaisia eroja vastauksissa on nähtävissä. Eroja löytyy jokaisessa vastauksessa muutaman vastaajan verran. Toisessa kysymyksessä vastausarvot painottuvat toi-

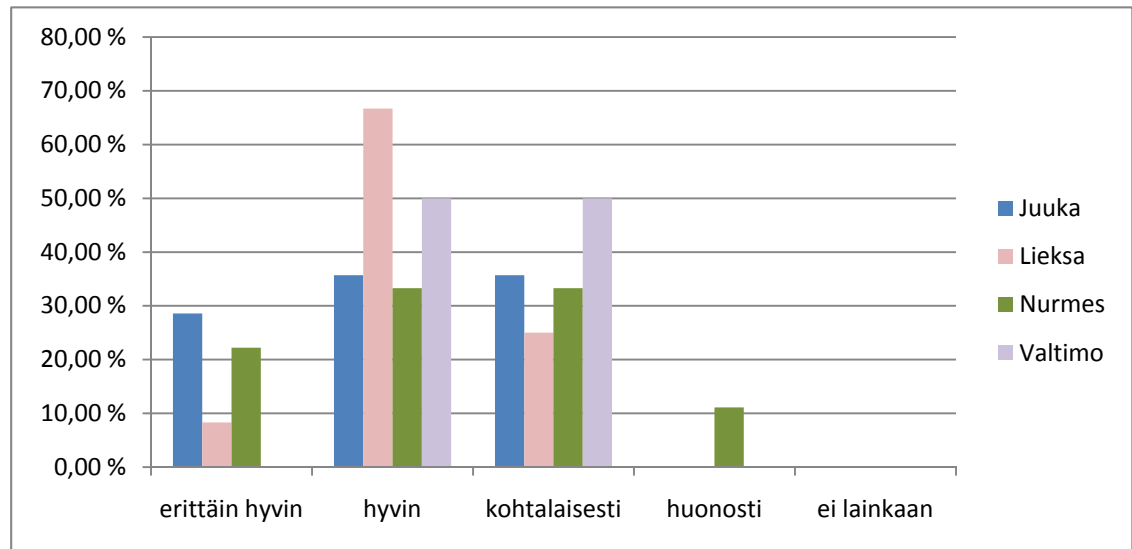
sella seurakunnalla vaihtoehtoihin erittäin hyvin ja hyvin, toisella taas hyvin ja kohtalaisesti. Verrattaessa odotusten täyttymistä taidollisissa asioissa yksittäiset erot vastauksissa saattavat selittyä sillä, ovatko kaikki vastaajat olleet kaikissa eri aiheisiin painottuneissa opintopäivissä läsnä. Tätä tarkistelukulmaa ei voi vastausten perusteella vahvistaa. Sukupuolten väliset erot eivät näyttäyty vastauksissa merkityksellisinä. Myöskään työelämän tilanteet eivät nouse esille eroavuutta muodostavina tekijöinä tutkittaessa odotusten täyttymistä.

Kuviossa 3 tarkastellaan seurakunnittain jaoteltuna, kuinka koulutetut kokivat saaneensa valmiuksia vapaaehtoisena toimimiseen. Koulutetut kokivat saaneensa pääosin hyvin kyseisiä valmiuksia, ainoastaan Nurmeksien osalta vain kohtalaisesti valmiuksia saaneita oli runsaasti. Tässä kohtaa kyselyssä ei kartoitettu, kuinka paljon valmiuksia koulutettavilla oli jo ennen koulutusta.

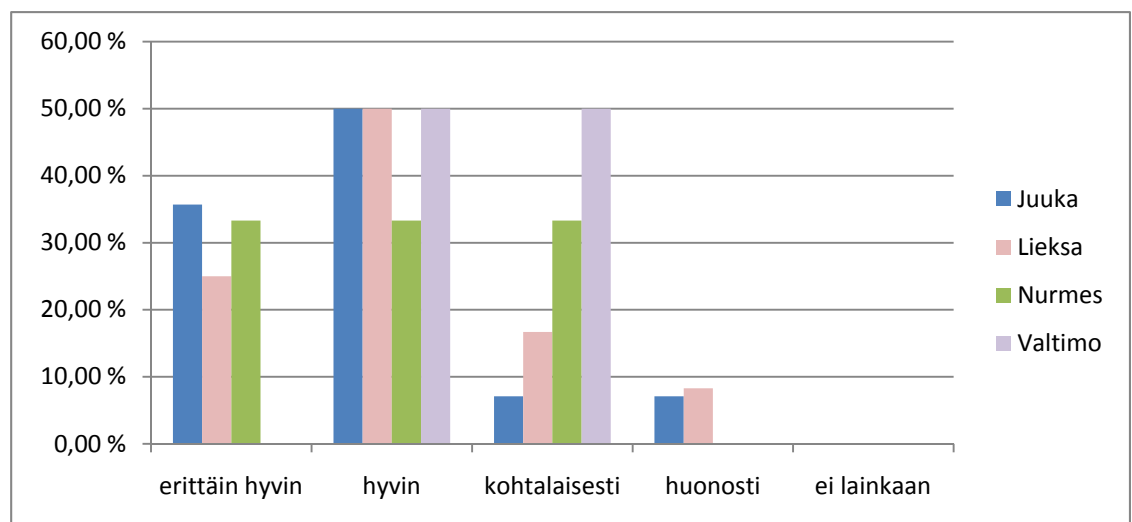
KUVIO 3. Koulutetut kokivat saaneensa valmiuksia toimia vapaaehtoisina seurakunnissa

Kysyttäessä, kuinka koulutetut kokivat saaneensa koulutuksesta tukea vapaaehtoisena käytännössä toimimiseen, vastausten keskiarvo siirtyy enemmän hyvän tai kohtalaisen puolelle. Kuviossa 4 esitetään seurakunnittain jaoteltuna koulutuksesta saadun tuen kokeminen vapaaehtoisena toimimiseen. Seurakunnittain lieksalaiset kokivat koulutuksen tukeneen heitä vapaaehtoisina parhaiten.

KUVIO 4. Koulutetut kokivat saaneensa tukea koulutuksesta vapaaehtoisena toimimiseen

Seurakuntaan kuulumisen tunnetta koulutus onnistui vahvistamaan hyvin tai erittäin hyvin 75 %:lla koulutetuista. Seurakunnittain juukalaisten ja lieksalaisten arviot olivat korkeimmat. Näistä seurakunnista myös osallistujia oli eniten. Valtimolaisten osuus koulutetuista oli pienin. Kouluttajina toimivat eri seurakuntien työntekijät. Tuloksen perusteella ei voida tietää, onko kouluttajien panoksella ollut merkitystä seurakuntaan kuulumisen tunteen vahvistumiseen.

KUVIO 5. Koulutettujen seurakuntaan kuulumisen tunne vahvistui

Vastaajilla oli vielä mahdollisuus kertoa avoimessa kysymyksessä muita koulutuksessa tärkeiksi kokemiaansa asioita. Näistä vastauksista nousee esille tyytyväisyys koulutuk-

seen. Koulutus koettiin onnistuneeksi ja ehyeksi kokonaisuudeksi: pienryhmätoiminta oli antoisaa, alustukset olivat asiantuntevia ja keskustelut olivat rohkaisevia. Monessa vastauksessa tuotiin esille kiitokset koulutuksesta vastanneelle ohjausryhmälle ja erityisesti rehtorille onnistuneesta toiminnasta.

Maallikkokoulutuksen onnistumisen yhdeksi syyksi mainittiin se, että se lähti maallikoiden omista tarpeista. Yhteistyötä seurakuntien työntekijöiden kanssa sekä kiitettiin että moitittiin. Toisaalta kiitosta sai se, että omien seurakuntien työntekijät toimivat kouluttajina, ja toisaalta moitetta toi se, etteivät kaikkien seurakuntien työntekijät tuntuneet sitoutuneen koulutukseen. Useassa vastauksessa nostettiin esille tarve tällaisten koulutusten järjestämiseen aika ajoin, esim. muutaman vuoden välein uusille ihmisille.

6.2 Maallikkokoulutuksessa saavutetut kompetenssit

Tiedollisten ja taidollisten valmiuksien, kompetenssien, saavuttamista tiedusteltiin kahdella erillisellä avoimella kysymyksellä. Vastaajat vastasivat omin sanoin. Yleisesti ottaen vastaukset eivät olleet kovin laajoja, eivätkä monisanaisia, muutamia poikkeuksia oli. Näissä avoimissa kirjoitetuissa vastauksissa nousee opittuina tietoina ja taitoina esille samoja asioita, jotka saattavat odotuksien täyttymisen kartoituksessa näyttäytyä myös vähemmän onnistuneesti toteutuneina. Avoimissa kysymyksissä kaikki eivät kommentoi kaikkea oppimaansa. Näin ollen eri tavoin kysyttynä vastaukset olisivat tuottaneet erilaisia prosentuaalisia osuuksia.

Tiedollisiin valmiuksiin vastasi 35 henkilöä. Tiedollisia valmiuksia koulutus lisäsi erityisesti Raamatun tuntemisessa ja käytössä. Vastaajista kolmasosa nosti esille Raamatun tuntemuksen lisääntymisen. Yhtä moni vastasi seurakunnan toiminnan tuntemuksen lisääntyneen koulutuksen aikana. Seurakunnan eri työalat ja toiminta olivat tulleet tutummaksi. Oma toimintonaan mainittiin jumalanpalvelus. 11 vastaajaa, 30 % vastaajista, mainitsi tietojensa lisääntyneen jumalanpalvelukseen liittyen. Esille nostettiin jumalanpalveluksen kulun paremmin ymmärtäminen, sekä erityisesti se, millaisia tehtäviä maallikko voi jumalanpalveluksessa hoitaa. Vastaajista 16 % kertoi koulutuksen syventäneen entisiä opittuja asioita, toimineen ikään kuin ”rippikoulun” kertauskurssina.

Koulutus lisäsi tietoutta tehtävistä, joita maallikko voi seurakunnassa hoitaa. Se myös antoi koulutettujen mukaan tietoa maallikoiden oikeuksista ja velvollisuuksista sekä yhteistyön tekemisestä työntekijöiden kanssa. Tiedot lähimmäisen kohtaamisesta olivat lisääntyneet 5 vastaajalla. Erityisesti kohtaaminen kriisissä, sielunhoidon ja kuuntelun merkitys nousivat vastauksista esille. Yksittäisissä vastauksissa mainittiin lisäksi tiedon hakemiseen oppiminen, tietojen lisääntyminen uskosta ja erilaisuudesta sekä rukouksesta. Lähi seurakuntien tutuksi tuleminen katsottiin myös tiedollisen valmiuden lisääntymiseksi.

Kysymykseen taidollisista valmiuksista vastasi 31 henkilöä. Taidollisien valmiuksien oppimisessa koulutus vahvisti erityisesti ryhmässä toimimista, 19 % vastaajista koki saaneensa lisää ryhmätyövalmiuksia. Myös rohkeus keskusteluun ja omien mielipiteiden esille tuomiseen lisääntyi, samoin valmiudet toisen kuuntelemiseen. Koulutus vahvisti uskallusta lähimmäisen kohtaamiseen ja tukena olemiseen 11 %:lla vastaajista. Yli 20 % koulutetuista totesi koulutuksen vahvistaneen jo aiemmin opittuja asioita; uskallus omaan osaamiseen vahvistui.

Koulutetuista 14 % koki saaneensa valmiuksia jumalanpalveluksessa avustamiseen; toimiminen tekstinlukijana, ehtoollisavustajana, rukousavustajana tai suntion apuna nousivat esille opittuina taitoina. Neljä vastaajaa toi esille oppineensa pitämään hartauden, esimerkiksi rukoushetken. Yksittäisissä vastauksissa mainittuja opittuja taitoja olivat Raamatun käyttäminen sekä musiikillisten taitojen täsmentyminen.

Koulutus lisäsi valmiuksia kohdata erilaisia ja eri tavoin uskovia ihmisiä. Eräs vastaaja toi esille oppineensa ymmärtämään, että työntekijät ovat erilaisia ja inhimillisiä, kuten vapaaehtoisetkin.

6.3 Maallikkokoulutuksen vaikutus koulutettujen hengelliseen elämään

Vastaajista puolet kertoi koulutuksen vaikuttaneen omaan hengelliseen elämäänsä syventävästi tai vahvistaen. Vastausten mukaan koulutus kirkasti uskon asioita ja sai aikaan hengellistä kasvua sekä ”kannusti jatkamaan tietä, jota on kulkemassa”. Koulutuksen koettiin antaneen hengellistä tukea sekä rohkaisua. 19 % koulutetuista nosti esille

tärkeänä asiana yhteyden kokemisen koulutettujen kesken. Koulutus kannusti myös hoidamaan omaa uskonelämäänsä aktiivisemmin innostaen Raamatun lukemiseen sekä osallistumaan aktiivisemmin seurakunnan toimintaan. Koulutus koettiin hengellisesti virkistäväksi. Neljä vastaajaa nosti esille suvaitsevaisuuden lisääntymisen. Lisäksi yksittäisinä mainintoina vastauksista nousi esiin, että kiinnostus omaa seurakuntaa kohtaan kasvoi, koulutuksesta sai voimia ja lohtua omaan elämäntilanteeseensa, itsensä tutkimus lisääntyi sekä valmiudet keskustella lisääntyivät. Yksi vastaaja totesi, että muutosta hengellisessä elämässä ei tapahtunut.

6.4 Siunaamisen merkitys maallikkokoulutetuille

Vastanneista 37 henkilöstä 35 siunattiin maallikkokoulutuksen päätösjumalanpalveluksessa Valtimolla. 2 vastanneista ei tuolloin päässyt paikalle. Siunauksen toimitti Kuopion hiippakunnan piispa Wille Riekkinen yhdessä avustajiensa kanssa. Siunaus on koettu erittäin merkitykselliseksi. Kaikki vastaajat vahvistivat siunauksen merkitystä erilaisin omin sanoin. Esille tuotiin siunauksen vahvistaneen, rohkaiseen ja antaneen voimia. Siunaus vahvisti seurakuntaan kuulumisen tunnetta ja oli osoitus siitä, että haluaa olla seurakunnan käytössä. Muutama vastaaja nosti esiin siunauksen sitouttaneen heitä vapaaehtoisena toimimiseen. Siunaus koettiin yhteisölliseksi ja yhteenkuuluvuutta ja maallikkotyön merkitystä vahvistavaksi. Siunauksen katsottiin antavan maallikolle valtuutuksen, virallisen luvan työskennellä maallikkona seurakunnassa sekä seurakunnan hyväksynnän toimimiseen. Siunausta kuvattiin vastauksissa sanoilla ”sinetti”, ”lahja”, ”valtakirja” ja ”valtuutus” sekä ”lupa”.

6.5 Maallikkokoulutettujen tekemä vapaaehtoistyö seurakunnissa

Tutkimuksessa tiedusteltiin, millä tavoin koulutetut ovat hyödyntäneet maallikkokoulutuksessa saavuttamia tietotaitoja, kompetensseja, seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa ja kuinka he aikovat niitä jatkossa hyödyntää. Koulutus päättyi toukokuussa 2010 ja kysely toteutettiin elokuussa 2010. Kesän aikana kolmasosa vastaajista ei ollut vielä aloittanut vapaaehtoistoiminnassa toimimista. Monet jo aiemmin aktiivisina vapaaehtoisina toimineet vastasivat jatkavansa entisissä tehtävissään.

Merkittäviä uusia vapaaehtoistyön väyliä oli löytynyt erilaisista jumalanpalvelusavustajan tehtävistä. Yli 20 % vastaajista vastasi toimineensa koulutuksen jälkeen messussa erilaisissa avustustehtävissä: ehtoollisavustajana, tekstin lukijana, rukousavustajana tai ehtoollispikareiden pesijänä. Toinen selkeästi uusi koulutuksen kautta löytynyt toimintatapa oli hartauksien pitäminen. Laitoshartauksia kertoi pitäneensä yhdessä toisten vapaaehtoisten kanssa seitsemän vastaajaa. Muita esille nousseita vapaaehtoistyön muotoja olivat toimiminen operaatio Saappaassa, laulaminen tapahtumissa, erilaisiin pienryhmätoimintoihin osallistuminen sekä kirkkokyydin tarjoaminen.

Suunnitteilla olevia toimintoja olivat, jo edellä mainittujen lisäksi, raamattupiirin aloittaminen ja hartauksien pitäminen. Kaksi vastaajaa toi lisäksi esille toimimisen ”omalla paikalla palvellen”. Maallikkokoulun toteutumisen kautta vapaaehtoistyön ”palveluvuorot” ovat myös saattaneet vähentyä, kun kyseiseen seurakuntaan on saatu lisää maallikoita koulutuksen kautta.

Kysyttäessä koulutetuilta kuinka he aikovat jatkossa hyödyntää saavuttamiaan kompetensseja seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa, useat, lähes 19 % vastaajista, totesivat jatkavansa niissä tehtävissä, joissa he ovat toimineet jo aiemmin. Eniten vastauksissa nousee esille valmius olla käytettävissä niihin tehtäviin, joihin pyydetään ja joihin omat taidot ovat sopivat ja riittävät. Yksilöityinä tehtävinä mainitaan raamattupiirin ohjaaminen, jumalanpalvelusavustajana ja varasuntiona toimiminen, hartauksien pitäminen, pienpiirin vetäminen, yhteisvastuu-keräyksessä toimiminen sekä hartauskirjoitusten kirjoittaminen. Diakoniatyön kokee omaksi alueekseen viisi vastaajaa. Seitsemän vastaajaa ei vielä kyselyn toteuttamisen aikaan osannut sanoa tarkemmin tulevia suunnitelmiaan.

Yhdessä vastauksessa tuodaan julki seurakunnan työntekijöiden ”nihkeys” ottaa huomioon maallikot: ”halua ja intoa nyt, myös taitoa olisi kun vain pääsisi tekemään jotain?!”

7 YHDESSÄ TOIMIMISEN TULEVAISUUS

7.1 Maallikkokoulun toteutumisen arviointia

Maallikkokoulu onnistui vastaamaan koulutettavien odotuksiin kiitettävästi erityisesti tärkeimmiksi nousseiden odotusten osalta. Tiedolliset odotukset täyttyivät erityisesti vapaaehtoisten työtehtävistä saadun tiedon osalta. Samoin tavoite saada valmiuksia siihen, kuinka toimia vapaaehtoisena seurakunnassa, onnistui toteutumaan koulutettujen mielestä hyvin. Kolmantena suurimpana odotuksena ollut oman hengellisen elämän vahvistuminen näyttää myös täyttyneen hyvin. Voidaan perustellusti todeta maallikkokoulun onnistuneen toiminnassaan.

Uusia taidollisia valmiuksia koulutus on lisännyt erityisesti jumalanpalveluselämässä avustajana toimimiseen. Lisäksi voidaan nostaa esille hartaushetkien pitämiseen saadut valmiudet. Muutoin vastauksista käy ilmi aiempien, jo ennen koulutusta hallussa olleiden, valmiuksien vahvistuminen ja niiden käyttämiseen rohkaistuminen.

Vastausten perusteella näyttää siltä, että ennen koulutusta on ollut merkittäviä eroja seurakuntien välillä maallikoiden ja vapaaehtoisten toiminnassa. Jossain seurakunnassa vapaaehtoiset ovat toimineet aktiivisesti jo aiemmin ja useissa tehtävissä, toisessa seurakunnassa vapaaehtoisille ei ole tuntunut löytyvän sopivia tilaisuuksia toimimiseen. Tämä ero näkyy vielä kyselyjen vastauksissa kuvattaessa toimintaa koulutuksen jälkeen. Suurin osa niistä maallikoista, jotka eivät vielä kesän aikana ole aloittaneet vapaaehtoistoiminnassa mukana, tulevat sellaisesta seurakunnasta, jossa maallikoiden toimiminen on ollut vastausten mukaan vähäisempää. Niiden perusteella ei voida kuitenkaan tehdä lopullisia johtopäätöksiä kuinka paljon seurakunnassa on toiminut yleensä muita vapaaehtoisia erilaisissa tehtävissä. Syynä vapaaehtoisena toimimisen alkamattomuuteen voivat olla myös työelämän ja henkilökohtaisen elämän tilanteet.

Tämä maallikkokoulutus oli ensimmäinen näin laajamittainen yhteinen koulutus Pieliisen Karjalan seurakunnissa. Koulutukseen hakeutuneista valtaosa oli toiminut jo ennen koulutusta aktiivisesti vapaaehtoisena tai luottamushenkilönä omassa seurakunnassaan. Koulutuksen kautta haettiin lisävahvistusta osaamiseen ja uusia paikkoja toimimiselle.

Joukossa oli myös henkilöitä, jotka hakivat aktiivisesti omaa paikkaansa seurakunnassa. Mikäli koulutukseen olisi hakeutunut enemmän uusia, ennen vapaaehtoisena toimimattomia henkilöitä, olisiko koulutuksen sisältö onnistunut vastaamaan odotuksiin yhtä suurelta osin kuin nyt? Ja millaiset heidän odotuksensa olisivat olleet? Voidaan ajatella, että koulutuksen teemojen ja tavoitteiden ollessa tämän kaltaiset, koulutukseen hakeutui sellaisia ihmisiä, jotka kaipasivat yhteyttä näiden asioiden ympärillä. Näin ollen maallikoista itsestään nousseiden tarpeiden pohjalta rakentui juuri heidän tarpeitaan hyvin palvellut koulutus. Jatkossa tulevia koulutuksia suunniteltaessa onkin tärkeää lähteä liikkeelle sen hetkisten seurakuntalaisten tarpeista käsin, unohtamatta seurakunnan toiminnallisia tarpeita.

7.2 Kohti yhteisökuulttuuria

Kasteen perusteella olemme kaikki Jumalan kansan täysivaltaisia jäseniä, niin oikeuksiltamme kuin velvollisuuksiltamme. Kristuksen ruumiin jäsenenä toimimme jokainen eri taidoin, mutta palvelemme yhteistä tarkoitusta. Näin helppoa ja yksinkertaista – niin vaikeaa ja monitahoista.

Perinteisen luterilaisen käsityksen pohjalta maallikkous toteutuu ensisijaisesti kunkin omassa elämänpäiressä. Nykyisen murroksessa olevan kirkon kannalta tarvitsemme kuitenkin yhdessä yhteisönä toimimista seurakunnassa. Seurakunnan jäsenyys tarvitsee vahvistuakseen kokemuksen omasta paikasta, jossa voi halutessaan toimia ja halutessaan levätä. Maallikkokoulutus on onnistunut omalta osaltaan vahvistamaan tätä jäsenyyden kokemista mielekkääksi. Seurakuntien osalle jää vastata haasteeseen osoittamalla ja sallimalla mielekkäitä vastuunkantamisen ja yhdessä tekemisen paikkoja sekä olla avoimena uusille ideoille ja malleille toteuttaa yhdessä seurakuntana elämistä.

Jokainen ihminen on yksilöllinen ja lähtee myös seurakuntaan kuulumisessaan erilaisesta taustasta ja viitekehyksestä käsin liikkeelle. Emme voi olettaa kaikkien haluavan toimia aktiivisesti vapaaehtoistyössä tai luottamushenkilöinä. Seurakuntalaisuudessa tulee olemaan tulevaisuudessakin tyypeiltään erilaisia osallistujia. Tärkeää onkin olla avoimena erilaisuudelle ja valmiudessa toimia tarvelähtöisesti sekä yhteisöllisyyttä rakentaen.

Haastetta ei ole asetettu vain seurakuntien työntekijöille vaan myös maallikoille. Yhteisöllisyys voi rakentua vain yhdessä. Tällöin molemmilta osapuolilta edellytetään avoimuutta, hyväksyntää ja halua yhteiseen työhön. Jotta ”heistä” voi tulla ”me”, edellyttää, että jatkossa on vain ”meitä”. On yhteinen joukko ihmisiä, jotka omalla panoksellaan toimivat evankeliumin hengessä yhteisten asioiden äärellä. Toinen voi saada palkkaa, toinen toimia vapaaehtoisena, mutta kumpikaan ei ole enemmän eikä vähemmän, vaan tasaveroinen. On myös meidän yhteinen asiamme onko tällainen aika vielä kaukana, Martin Luther Kingin sanoin ”I have a dream”- ajattelua, vai onko se jo tässä ja nyt. Hyvin todennäköistä lienee se, että seurakunnan sisällä kasvetaan yhteisökulttuuriin hyvin eri tahtia, ja se aiheuttanee ongelmia uuden toimintakulttuurin omaksumisessa, niin työntekijöiden kuin seurakuntalaistenkin osalta.

Maallikkokoulutukseen osallistuneiden vastauksista päällimmäiseksi jää mieleen ajatus ”valtakirjan” saamiseksi työhön. Koulutuksen ja siunauksen myötä he kokivat saaneensa luvan ja oikeutuksen toimia omalla paikallaan seurakunnan työssä. Tarvittiin piispan siunaava käsi sen vakuutuksen antamiseen. Tavoittemme tulee olla, että jatkossa näytämme valtuutuksen todeksi omassa seurakuntayhteisössä.

”Niin kuin meillä jokaisella on yksi ruumis ja siinä monta jäsentä, joilla on eri tehtävänsä, samoin me kaikki olemme Kristuksessa yksi ruumis mutta olemme kukin toistemme jäseniä.

Meillä on saamamme armon mukaan erilaisia armolahjoja. Se, jolla on profetoimisen lahja, käyttäköön sitä sen mukaan kuin hänellä on uskoa. Palvelutehtävän saanut palvelkoon, opetustehtävän saanut opettakoon, rohkaisemisen lahjan saanut rohkaiskoon. Joka antaa omastaan, antakoon pyyteettömästi; joka johtaa, johtakoon tarmokkaasti; joka auttaa köyhiä, auttakoon iloisin mielin.” (Room.12: 4- 8.)

7.3 Heränneitä kysymyksiä

Tutkimustyö herätti monia kysymyksiä maallikkouden ja yhteisökulttuurin ympärillä. Eräs tärkeimmistä lienee se, miksi seurakunnassa koetaan niin voimakkaasti ulkopuolisuuden tunnetta sekä niin vähäistä yhteisöllisyyttä? Miksi osallistumisessa ei tavoiteta yhteisöllisyyden kokemusta muutoin kuin itse osallistumalla tekemiseen? Mistä yksilön

kokema yhteisöllisyyden puutteen tunne lopulta kumpuaa? Toiminta itsessään, esimerkiksi jumalanpalvelus, tuskin voinee olla sen parempi tai huonompi, toteuttavat sen siten pelkästään työntekijät tai työntekijät yhdessä maallikoiden kanssa. Valtaosa seurakuntalaisista tulee kuitenkin jatkossakin olemaan messussa ”vain osallistujina”.

Toisena merkittävänä kysymyksenä mietittäväksi nousee, kuinka nykyiset viroissa toimivat työntekijät saavat itsensä päivitettyä yhteisökulttuurin toimintamalliin? Millaista koulutusta ja perehdytystä viranhaltijoille ja työntekijöille on tarjolla asian suhteen? Omalla kohdallani tämän opinnäytetyön tekeminen on saanut aikaan ammatillista kasvua kohti tarvittavaa yhteisökulttuurista työskentelyotetta.

Kolmas tutkimuksesta esille nouseva kysymys liittyy siihen vastaavatko perinteiset maallikkouden tehtäväalueet (1. seurakuntalaisuus, 2. vapaaehtoisena toimiminen, 3. luottamushenkilönä toimiminen) nykyisien maallikoiden itsensä tarpeita ja toiveita? Onko siis nykykielen käyttämä maallikko-sana rinnasteinen vapaaehtoiseen sanana ja sisältönä? Vai nouseeko maallikkokoulutusten kautta neljänneksi tasoksi maallikkous? Sisältääkö se enemmän kuin vapaaehtoisena toimimisen? Voiko termejä tulkita siten, että vapaaehtoinen avustaa työntekijää jossain annetussa tehtävässä, mutta ”maallikko” voi luoda uutta toimintaa ja toimia rinnasteisena työntekijälle? Vai onko tulevaisuuden muutos termien sisällöissä sen suuntainen, johon Aulikki Mäkinen viittasi Kotimaalehden artikkelissaan ”Seurakuntalaisuus tavoitteeksi”. Siinä seurakuntalaisuus itsessään nousee keskiöön ja on siten enemmän kuin vapaaehtoisuutta. Tuolloin seurakuntalaisuus itse on kuulumista suurempaan kokonaisuuteen, yhteisöön. ”Se on osallisuutta, joka sitouttaa ja pitää kiinni yhteisössä, kirkossa.” (Mäkinen 2010.)

8 TUTKIMUSPROSESSIN POHDINTAA

Valitessani tutkimusaiheeksi Pielisen Karjalan maallikkokoulutuksen toteutumisen tarkastelun, maallikkokoulutus oli jo pitkällä. Näin ollen päädyin käyttämään jo valmiiksi saatavilla olevia odotuksia ja tutkimaan niiden toteutumista. Tutkimuksen kannalta olisi ollut mielekästä kysyä odotuksia laajemmin jo koulutuksen alkaessa.

Toinen näkökulma, joka työn loppuvaiheessa nousi esiin, löytyy kompetenssien hyödyntämisestä. Maallikkokoulutuksen viimeisessä opintopäivässä koulutettavat kirjasivat tekemänsä vapaaehtoistyön ja halukkuutensa tulevaisuudessa tehtävään työhön. Tuo materiaali on yksityiskohtaisempi ja laajempi kuin elokuussa suoritettuun kyselyyn vastauksissa saatu materiaali. Voidaan olettaa, että se oli syynä siihen, että kyselyn vastauksissa toiminnan osuus näyttää pieneltä. Kyseinen vihkonen on luettavissa liitteenä 3. Siitä on nähtävillä myös se, että suurin osa koulutetuista on toiminut aktiivisesti vapaaehtoisena seurakunnissa jo ennen koulutusta. Tämän tutkimuksen aineistona olen käyttänyt vain kyselylomakkeesta saamiani tietoja. Kyseinen vihkonen myös omalta osaltaan toimii seurakunnille tehokkaana konkreettisena tiedonlähteenä.

Merkittävämpiä tutkimustuloksia saadakseni kyselyssä olisi täytynyt paneutua enemmän siihen, millaiset odotukset maallikoilla on seurakuntaa ja työntekijöitä kohtaan. Myös seurakuntien työntekijöiden odotukset suhteessa maallikoihin olisi mielenkiintoinen tutkimusaihe. Nämä keskinäiset odotukset näyttävät nousevan merkittävään rooliin. Keskinäistä suhdetta voinee pohtia seuraavanlaisten kysymysten avulla: Kuinka seurakunta ottaa vastaan maallikot? Kuinka työtä yhdessä suunnitellaan ja jaetaan? Millaisessa roolissa maallikot itsensä näkevät? Kuinka mielekkääksi niin maallikot kuin työntekijät yhdessä toimimisen mieltävät? Millainen valmius työntekijöillä on yhteistyöhön maallikoiden kanssa? Odotusten ja tarpeiden kohtaamattomuus sekä tietämättömyys lienevät suurimmat syyt pitäytyä palvelu- ja työntekijäkeskeisessä seurakunnan toimintakulttuurissa.

Mielenkiintoinen näkökulma tutkimuksen kannalta olisi myös selvittää kuinka koulutetut maallikot ja ”tavalliset vapaaehtoistyöntekijät” suhtautuvat toisiinsa ja kuinka heidän keskinäinen yhteistyönsä ja vastuunjakonsa toimivat.

Työntekijänä maallikkouden tutkiminen oli itselleni ammatillinen haaste. Tunnistin itseni työntekijäkeskeisen kulttuurin edustajaksi työskentelemässä palvelukulttuuria edustavassa seurakunnassa. Toiminnan suunnittelu on ollut seurakuntalaisten tarpeista lähtevää, mutta tarpeisiin on pyritty vastaamaan toimintaa tarjoamalla. Valmius suunnitella ja tehdä yhdessä seurakuntalaisten kanssa on ollut vielä vähäistä. Tässä opinnäytetyössäni käyttämäni teoria on avartanut näkökantaani yhteisökeskeiselle kulttuurille avoimemmaksi. Samalla on vahvistunut näkemys siitä, että seurakuntalaisilla voi olla hyvinkin erilaisia tarpeita seurakunnassa toimimiselleen. Kaikki eivät halua toimia samantaisissa tehtävissä. Tehtävät itsessään ja niissä toimivat henkilöt ovat yhtä tärkeitä ja arvokkaita. Tärkeää on, että juuri oikeat tehtävät löytyvät, juuri oikeille ihmisille.

Tavoitteenani oli opinnäytetyön avulla avata väyliä maallikoiden toiminnalle yhteisökulttuurisella perustalla toimivassa seurakunnassa. Seurakunta voi siirtyä yhteisökulttuuriseen toimintaan siten, että sen työntekijät ja vapaaehtoiset haluavat toimia ja oppivat toimimaan yhdessä. Toivon, että opinnäytetyöni voi olla yksi keino työntekijälle päivittää omaa osaamistaan yhteisöllisempään suuntaan. Itse olen saanut tämän työn avulla pohtia ja kypsyttellä omaa suhtautumistani kohti uutta työkulttuuria. Tästä on hyvä jatkaa.

LÄHTEET

- Aspegren, Jorma 2002. Kokemuksia seurakunnan luottamushenkilönä ja vapaaehtoisena. Teoksessa Era Kurronen & Jorma Aspegren (toim.) Seurakunnan luottamushenkilön perustieto. Helsinki: Kirjapaja, 45–53
- Heinimäki, Jaakko & Jolkkonen, Jari 2008. Luterilaisuuden ABC. Helsinki: Edita
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko ja Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi
- Huotari, Voitto 2006. Maallikko. Mikkelin hiippakunnan maallikkotoiminnan kehittämistyöryhmän loppuraportti 2006, 5
- Katekismus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kristinoppi. Hyväksytty kirkolliskouksessa vuonna 1999. Helsinki: Edita
- Kauppinen, Juha; Särkiö, Riitta & Hiilamo, Heikki 2006. Seurakunnan luottamushenkilön käsikirja. Helsinki: Edita
- Kirkkojärjestys. Viitattu 8.9.2010 www.finlex.fi
- Kirkkolaki. Viitattu 8.9.2010 www.finlex.fi
- Koskiahho, Briitta 2002. Vapaaehtoistyön ehdot ja edellytykset. Teoksessa Riitta Helosvuori; Esko Koskenvesa; Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diaconian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 446–464
- Kurronen, Era & Aspegren, Jorma 2002 (toim.) Seurakunnan luottamushenkilön perustieto. Helsinki: Kirjapaja
- Maallikko. Mikkelin hiippakunnan maallikkotoiminnan kehittämistyöryhmän loppuraportti 2006
- Mattila, Reijo 2002. Luottamushenkilön rooli ja seurakunnan hallinto. Teoksessa Era Kurronen & Jorma Aspegren (toim.) Seurakunnan luottamushenkilön perustieto. Helsinki: Kirjapaja, 32–41
- Meidän kirkko–Osallisuuden yhteisö i.a. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2015. Viitattu 8.9.2010 <http://evl.fi/meidankirkko>
- Meidän kirkko–Osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto Sarja C 2007:10. Helsinki: Kirkkohallitus
- Mäkinen, Aulikki 2010. Seurakuntalaisuus tavoitteeksi. Kotimaa 25.2.2010, tuloste tekijän hallussa

- Pielisen Karjalan maallikkokoulu 2009, oppilaiden odotuksia
- Pielisen Karjalan maallikkokoulun suunnittelutoimikunnan pöytäkirja 1/2008
- Pielisen Karjalan maallikkokoulun suunnittelutoimikunnan pöytäkirja 2/2009
- Pielisen Karjalan maallikkokoulun suunnittelutoimikunnan pöytäkirja 4/2009
- Pihkala, Juha 1991. Yhteinen vastuu. Teoksessa Kerttu Inkala (toim.) Hoivatkaa toinen toistanne–diakonian teologian käsikirja. Helsinki: Kirjaneliö, 129–144
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja
- Sariola, Yrjö 2001. Jumalanpalveluksen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Vapaaehtoistoiminta. Viitattu 3.9.2010 <http://sakasti.evl.fi/>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Vastuun ja osallisuuden yhteisö–diakonia ja yhteiskuntatyön linja 2010. Viitattu 6.9.2010 <http://evl.fi/>
- Vainio, Juhani 2010. Maallikkokoulun rehtori, Nurmes. Henkilökohtainen tiedonanto 17.8.
- Viljanen, Anne 2010. Koulutussihteeri, Kirkkohallitus, Helsinki. Henkilökohtainen tiedonanto 20.9.
- Voutilainen, Eero 1994. Hallintokulttuurista seurakuntalaiskulttuuriin. Teoksessa Juhani Korolainen (toim.) Mahdollisuuksien murros- Seurakunnan kriisiopas. Helsinki: Kirjapaja, 31–52
- Wirilander, Matti 2006. Maallikko. Mikkelin hiippakunnan maallikkotoiminnan kehittämistyöryhmän loppuraportti 2006, 6–8

LIITE 1: Ilmoittautumislomake maallikkokouluun

Ilmoittautuminen maallikkokouluun

Tällä lomakkeella voit ilmoittautua Nurmeksen rovastikunnan maallikkokouluun. Koulutus käsittää kahdeksan lähikoulutuspäivää (lauantai klo 9-15), joista tarkemmat tiedot tämän lomakkeen alaosassa. Leikkaa tai revi se itsellesi muistiin. Muista allekirjoittaa ilmoittautumisesi!

Kirkkoneuvosto käsittelee ilmoittautumiset syyskuussa. Saat sen jälkeen erillisen kutsun koulutukseen.

Henkilötiedot

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja -paikka _____

Puhelin _____

Sähköposti (jos on) _____

Mitä odotat maallikkokoulutuksesta?

Päiväys ja allekirjoitus _____

Säilytä tämä alaosa itselläsi

Lähikoulutuspäivien aiheet, paikat ja ajat

1. Kristillisen uskon perusteet, Lieksa 3.10.2009,
2. Pienryhmätoiminta, Valtimo 7.11.2009,
3. Rukous, Lieksa 5.12.2009,
4. Jumalanpalvelus, Juuka 9.1.2010,
5. Raamattu, Juuka 6.2.2010,
6. Seurakunnan työmuodot ja maallikkous, Valtimo 6.3.2010,
7. Lähimmäisen kohtaaminen, Nurmes 10.4.2010,
8. Usko ja erilaisuus, Nurmes 8.5.2010

LIITE 2: Nurmeksen rovastikunnan maallikkokoulun 2009–2010 teemat ja niiden tavoitteet

Teemat ja niiden tavoitteet

1. Kristillisen uskon perusteet

- osion suoritettuaan kurssilainen:

1. tuntee katekismuksen keskeisen sisällön
2. on löytänyt välineitä oman hengellisen elämän hoitamiseen
3. on pohtinut kristillisen sanoman merkitystä itselleen

2. Pienryhmätoiminta

- osion suoritettuaan kurssilainen:

1. on tutustunut seurakuntien pienryhmätoimintaan
2. tuntee pienryhmätoiminnan lainalaisuudet
3. on saanut opastusta hengellisen kirjallisuuden käyttämisestä pienryhmätoiminnassa

3. Rukous

- osion suoritettuaan kurssilainen:

1. on tutustunut kristillisen kirkon rukousperinteeseen: rukousmietiskelyyn, yhdessä ja yksin rukoilemiseen
2. on tutustunut rukoukseen Raamatussa: Jeesuksen rukoukset ja psalmit
3. on löytänyt virret, laulut ja musiikin rukouksen muotoina

4. Jumalanpalvelus

- osion suoritettuaan kurssilainen:

1. ymmärtää, että jumalanpalvelus läpäisee koko seurakunnan toiminnan: että päivämessu, koulun päivänavaus ja oma yksityinen rukoushetki ovat osa yhteistä jumalanpalvelusta
2. tuntee messun osat ja rakenteen
3. osaa pitää hartauspuheen ja halutessaan pitää sellaisen

5. Raamattu

- osion suoritettuaan kurssilainen:

1. tuntee raamatun kokonaisuuden ja syntyhistorian
2. on saanut apuvälineitä raamatun lukemiseen ja ymmärtämiseen
3. on käynyt läpi evankeliumit ja syventynyt yhteen

6. Seurakunnan työmuodot ja maallikkous

- osion suoritettuaan kurssilainen on:

1. tutustunut seurakuntansa toimintoihin
2. sisäistänyt, että maallikkotyö on palvelemista ja että se myös antaa paljon
3. miettinyt omaa tehtäväänsä seurakunnassa

7. Lähimmäisen kohtaaminen

- osion suoritettuaan kurssilainen:

1. tuntee kuuntelemisen ja kohtaamisen peruseriaatteen
2. tuntee ripin merkityksen
3. on saanut valmiuksia kohdata lähimmäinen kriisitilanteessa

8. Usko ja erilaisuus

- osion suoritettuaan kurssilainen on:

1. saanut valmiuksia hyvän dialogin käymiseen toisien uskontojen edustajien kanssa
2. saanut valmiuksia eri tavalla uskovien kohtaamiseen omassa seurakunnassa
3. oppinut kohtaamaan erilaisuuden rikkautena

LIITE 3: Vihkonen ”Maallikkokoulu päättyi – nyt on hetki toimia”

MAALLIKKOKOULU PÄÄTTYI – CARPE DIEM, TYÖNTEKIJÄ!

*Ajatuksia Nurmeksen rovastikunnan maallikkokoulun
2009–2010 vaikutuksista
jatkossa.*

Tästä vihkosta löytyy maallikkokoululaisten ajatuksia ja toiveita
koulun päättyessä. Carpe diem - on aika tarttua hetkeen!

Juhani Vainio
28.6.2010

MAALLIKKOKOULU PÄÄTTYI

- NYT ON HETKI TOIMIA

Ajatuksia Nurmeksen rovastikunnan maallikkokoulun 2009–2010 vaikutuksista jatkossa

Maallikkokoulussa oli kaksi painopistettä. Alkuosa antoi meille oppilaille hengellistä perustaa, loppuosassa oli kysymys siitä, miten toiminta lähtee liikkeelle käytännön tasolla.

Viimeisenä opintopäivänä kerättiin oppilailta tietoja siitä, mitä he ovat seurakunnassa tehneet, ja mitä he haluisivat jatkossa tehdä. Tavoitteena oli, että oppilaat saavat toinen toisiltaan neljän seurakunnan puitteissa tietoa siitä, millaisia tehtäviä ja kokemuksia meillä itse kullakin on vapaaehtoistyöstä.

Tiedot kerättiin vain oppilaiden keskinäiseen käyttöön. Kun aineisto oli koottu, todettiin, että se sisältää näyttävän, rikkaan ja monipuolisen otoksen vapaaehtoistyöstä Nurmeksen rovastikunnan seurakunnissa.

Tämän vuoksi päätettiin laajentaa tietokannan käyttöä poistamalla alkuperäisistä tiedoista henkilöön liittyvät tunnisteet. Näin luettelo antaa yleiskuvan seurakuntiemme vapaaehtoistyön nykyvaiheesta sekä näkyjä tulevaisuudesta. Tarkoitus on konkreettisten kokemusten kautta auttaa työntekijöitä pohtimaan sitä, miten monessa maallikot voivat aivan käytännön tasolla olla mukana.

Toivon, että luettelosta on sinulle hyötyä, ja että parhaassa tapauksessa sitä lukiessasi saat virikkeen siitä, missä voit omaa työtäsi rikastaa ja miksi ei myös keventää yhteistyössä maallikon kanssa.

Luettelon lopussa on koulun käyneiden oppilaiden yhteystiedot. Tartu rohkeasti puhelimeen. Siitä voi koitua alkavan pitkäaikaisen hedelmällisen yhteistyön ensimmäinen askel!

Siunattua kesää meille kaikille.

Juhani Vainio
maallikkokoulun rehtori

Poimintoja aiemmasta toiminnastani seurakunnassa	Ajatuksia jatkosta
Kolehdin kantoa. Raamatun tekstin lukua. Rukousta.	Tarvittaessa, mitä aikaisemmin
Ei pitkään aikaan juuri mitään.	Ei kovin selvää ajatusta, ehkä jotain diakoniatyöhön liittyvää.
Tekstin luku. Juonto. Pyhäkoulu. Kolehdin kanto. Tarjoilussa: leipominen tarjoiluun. Esirukouksessa Jumalanpalvelus. Rukousillan sielunhoitajana.	Kohdata ihmisiä esim. diakoniatyössä. Katso viereinen sarake
Olen ollut jumalanpalveluksessa tekstinlukijana.	Voin jatkossakin lukea päivän tekstejä, ehkä tarpeen mukaan ja tilannekohtaisesti muitakin tehtäviä
Naisten iltojen suunnittelu ja järjestäminen. Juontotehtäviä. Puheenvuorojen pitäminen. Laulu-ryhmässä laulaminen. Sinkkutilaisuuksien järjestäminen rovastikunnassa. Lähetyslounailla keittiössä.	Esimerkiksi naistenpäivät. Hartaushetkiä. Lähetyslounailla keittiössä. Olen avoin monille tehtäville.
Olisin varmaan saanut, mutta en ole tehnyt juuri mitään.	Annan työn ilon toisille toistaiseksi ihan mielelläni. Kuitenkin voisin tehdä vähän pieniä tehtäviä, joihin tässä koulutuksessa on annettu valmiuksia.
Pyhäkoulun opettaja. Johtokunnan jäsenenä. Kirkkoneuvoston jäsenenä. Tilaisuuksien järjestäjänä. Avustajana messuissa. Koulutuksiin osallistujana.	Haluan jatkaa jo tutuiksi tulleissa tehtävissä. Ikäni puolesta joudun luopumaan joistakin osa-alueista Talkoolaisena seurakunnan tapahtumissa.
Siitä on nyt aikaa, olin yv -keräyksen hyväksi rahakeräyksessä vuosia. Työseuran vetäjänä asettuen toisten tasolle. Keskustelu- ja rukousryhmässä . kirkkokuorossa. Pidettiin sellaista kuin virsi-ilta Jumalan kämmenellä, kanttori mukana, oli tosi hyvä.	En löydä sanoja, luotan nyt johdatukseen.. ..
Arkipäivän diakoniaa.	Osallistua Raamatun tutkimiseen – raamattupiiriin...
Olen enemmänkin ollut osallistuja kuin tekijä seurakunnassani. Tuomas-messun Tuomas-kuorossa olen ollut kerran. Tämän koulutuksen aikana olen uudessa työryhmässä mukana.	Kaikki tehtävät ovat Jumalan lahja. Erilaisten tapahtumien järjestämistehtäviä voisin tehdä. Ne ovat omaa osaamisaluetani.

	<p>Ryhmiä vetämisessä apuna, sururyhmä esim..</p> <p>Jumalanpalveluksessa avustaminen. Jonkun oman piirin vetäminen olisi uutta. Esim. Epäileville Tuomaille keskustelupiiri. Laulu ja musiikki ovat lähellä sydäntäni. Esim. virsi- ja hengellisten laulujen, Siionin virsien laulupiiri ”ei äänellisille” olisi mukava vetää.</p>
Itse ei ole osannut tarjoutua eikä ole hoksattu kysyä mihinkään	<p>Joskus mietin, että jos seurakuntamestari tarvitsee tuuraajaa voisin ruveta, jos ensin opetetaan hommat</p>
Ortodoksisessa seurakunnassa kynttilän myyntiä kirkossa oheistoimintoinen. Kahvinkeittoa myyjäisten ym. järjestelyä. Ev.Lut. seurakunnassa en ole osallistunut töihin.	<p>Lumitöitä ym. tarpeellisia tilapäisiä tehtäviä. Pyynnöstä ja toisten apuna – ei vetovastuuta.</p>
Olen toiminut kirkkovaltuutettuna ja kirkkoneuvoston jäsenenä. Ainakin yhden kauden olin myös jumalan-palvelus- ja musiikkijohtokunnan jäsenenä, jona aikana tuli monenlaista tehtävää jumalanpalveluksien avustuksissa ja suunnittelussa. Omalla kylällä toimivat diakonia ja lähetystoimikunnat, joiden vastaavana sain toimia useita vuosia. .	<p>Jumalanpalveluksissa avustamista, kuten kolehdin kantoa ja tekstin lukemista ja ihan mitä vain osaisin tehdä.</p>
Edellisessä seurakunnassa (hell.srk) sekatyömies. Kaikenlaisia tehtäviä.	<p>Raamatturyhmä</p>
<p>Lukemassa tekstejä. Ehtoollisavustajana. Kolehdin kannossa. Suntion tehtävissä – suntiona ja suntion avustajana. Rukousavustajana jumalanpalveluksessa. Laulan kirkkokuorossa kirkossa ja muissa tilaisuuksissa. Laulan kuorossa kirkossa ja muissa tilaisuuksissa. Avustanut soittoryhmän kanssa jumalanpalveluksessa. Laulan yksin muutaman kerran kirkossa, Jumalanpalveluksissa ja Suomen Raamattuopiston koulutustilaisuudessa. Seppelleen laskemisessa sankarihaudalle. Vainajien nimien lukeminen ja kynttilöiden sytyttäminen Pyhäinpäivän kirkkoillalla. Kirkkokonserteissa lippuja ja ohjelmia jakamassa ja myymässä.</p>	<p>Jumalanpalveluksessa avustajan tehtävät ym. Katso viereinen sarake. Kaikkein mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa.</p>

<p>Lähetysmyyjäiset 3 kertaa vuodessa (käsityöt, leipominen ja myynti). Kansanlähetyksen kevätpäivät järjestely (leipominen, keittiötyöt). Joulujuhlat (keittiö, tarjoilu). Yhteisvastuukeräys. Ystäväpalvelutoiminta. Aikaisemmin kolmen ikäihmisen luona ystävänä/-tukihenkilönä käynti. Tällä hetkellä yhden ikäihmisen ystävä/tukihenkilö</p>	<p>Edelleenkin lähetysmyyjäiset. Ystävänpalvelutoiminta. Kotikäynti.. Jumalanpalveluksissa avustajana jossain joskus.</p>
<p>Lähetyssoppi kahvinkeittäjänä. Leivonnaisten leipominen ja myyminen. Suntion tehtäviä. Emännän tehtäviä rippileireillä ja seurakuntakeskuksessa. Siivousta seurakuntakeskus, myös perussiivouksia. Kolehdiin keruu. Tekstin luku.</p>	<p>Lähetyssoffen työt.</p>
<p>Operaatio Saapas. Miestenleiri. Kokon sytytys. Yksi puhe seurakunnassa. Kolehdiin keruu. Auttaja parannuskokouksissa. Kansainvälisen seurakunnan Raamattupiirin vetäminen.</p>	<p>Kaikkeä paitsi papin hommaa, ei ole kutsumusta.</p>
<p>Toimintaa kotikylällä</p>	<p>Kotikylällä seurakuntatalkoita esim. yv, joulun yms. valmistelua.</p>
<p>Olen ollut mukana Raamattu- ja rukouspiireissä yli 10 v aikana. Nämä kokoontuivat seurakuntatalolla ja myös kodeissa. Olen vetänyt itse kodeissa jo yli viiden vuoden ajan samanlaisia raamattu-, keskustelu- ja rukouspiirejä, jonne voivat uudet etsijät tulla mukaan. Lähinnä osa on sellaisia, jotka ovat uskon tiellä, mutta eivät lue Raamattua, mutta haluavat tulla tuntemaan sitä sanaa Jumalta. Suomen Raamattuopiston paikallisessa toimintaryhmässä jäsenenä edelleenkin toimien, kokoontuen seurakuntatalolle 9 kertaa talviaikaan.. Kristuksen seurakunnan jäsenenä monenlaisten vammautuneiden ja ikääntyneiden luona, kotona käyden, kuunnellen ja keskustellen, joissa tapaamisissa myös tarvittaessa Jumalaan sanaa, virsiä ja rukousta pyynnöstä esillä pitäen. Alzheimeria sairastavien ja dementiapotilaiden perheissä tarvitaan vapaaehtoistyötä yhä enemmän. Kuoleman surua kantavia ohjaan seurakunnan yhteyteen, esimerkiksi sururyhmiin tms. Jatkan edelleen tätä työtä heidän parissaan..</p>	<p>Anomme tiloja seurakunnalta, jolloin voisimme jatkaa raamatuntutkimus-keskustelu- ja rukouspiiriä siihen halukkaiden kanssa</p>
<p>Jumalanpalveluksessa: tekstinluku, rukous, ehtoollisavustajana, kolehdiissa ym.. Raamattupiireissä mukana: miesten</p>	<p>Voimien ja ajan sallimissa puitteissa entisiä. Ehkä uuttakin</p>

<p>raamattupiiri, Israelin ystävien Raamattupiiri (ekumeeninen), Israelin Ystävien puheenjohtajana, joskus raamattupiirin vetäjänä. Kahvin kaatajana, tarjoilijana, nokipannukokkina. Diakoniaretket erilaisten ryhmien kanssa. Varsinkin luontoon kohdistuvat ym. palvelutehtävät. Luottamushenkilönä / kirkkoneuvosto, kirkkovaltuusto, diakoniajohtokunta.</p>	<p>voisi avautua.</p>
<p>Pyhäkoulun opettaja, työseuran vetäjä. Kirkkokuoro. olen talkoillut myyjäisten, lounaiden yms. järjestelyissä. Olen ollut mukana valmistelemassa hengellisiä kesä-juhlia ym. tapahtumia. Olen toiminut ehtoollis-avustajana. Olen näytellyt kirkkolaulunäytelmässä. Tuomas-messun valmistelut. Luottamustoimet. Alfa-kurssin ja maallikkokoulun suunnittelu.</p>	<p>Ks.viereinen sarake. Haluaisin olla mukana järjestämässä matalan kynnyksen tapahtumia, joihin ihmisten on helppo tulla. Miettiä tapoja käyttää taidetta evankeliumin eteenpäin viemisessä. aktivoida muita vapaaehtois- ja maallikkotoimintaan.</p>
<p>Tekstin luku, kolehti, Tuomasmessussa juonto, sivualttarit, synnintunnustus, kirkon koristelu. Sururyhmän (itsemurhan tehneiden omaisille) vetäminen teologin kanssa. Kahvinkeittoa ja pullanleipomista yhteislauluiltoihin luonnossa ja virsimaratoniiin, ohjelman myyntiä konserttoihin.. Yhteisvastuukeräykset. Pyhäkoulun opettajana.</p>	<p>Tekstin luku, kolehti, kirkon koristelu. diakoniatyössä joku ”avustajana tehtävä” tai tapahtuman järjestelyssä ja suunnittelussa mukana olo. keittiötyöt.</p>
<p>Lähetyspiirit, Pyhäkoulu, kotiseurojen järjestely, lasten kerhoihin kuljetuksia, luottamushenkilönä</p>	<p>Ehkä samantyyppisissä tehtävissä</p>
<p>Tekstinlukijana messussa. Tuomasmessussa eri tehtävissä. Sururyhmän vetäjänä työparin kanssa. Kerran Herättäjäjuhlien päivätien vetäjänä. Joskus hartausavustajana laitoksessa. Lähetyssojen hartaus tarvittaessa. Avustanut eri tilaisuuksien käytännön järjestelyissä (ilmoitusten jakelu, kirkon koristelu, leivonta, jälkityöt yms.). Runoryhmässä esiintynyt silloin tällöin (kappeli, kirkko, joulukahvit). lukenut pyhäinpäivänä vainajien nimiä iltakirkossa työparin kanssa.</p>	<p>Tarvittaessa voin jatkaa viereisessä sarakkeessa mainituissa tehtävissä voimien mukaan.</p>
<p>Esiintynyt eri tilaisuuksissa. Pyhäkoulu- ja kerhotyö. Kolehdkanto. Saarnatekstin luku. Olla nuorisonohjaajana. Vetää laulupiiriä, jossa on viisi henkeä, raamattupiiriä tms. Diakoniatyötä olen myös saanut tehdä.</p>	<p>Sävelhartaudet. Puistokonsertit. Laulelmakerhot tms. Laulupiiri käynnissä vieläkin. . Lähetystä, Israel-työtä yms. Taidepiiri tms.</p>
<p>Ollut suunnittelemassa ja toteuttamassa joitakin tapahtumia. Tekstin lukua. Kahvitusta.</p>	<p>Eri tapahtumien suunnittelu ja toteutus. Mahdollisesti avustaminen jumalanpalveluksissa.</p>

	Kahvituksissa apuna. Oikeastaan haku päällä, melkeinpä kaikkea hommaa voisi kokeilla, missä tarvitaan.
Suntion apuna messussa, kirkon rappujen lakaisu, virsien numeroiden laitto, ehtoollisvälineiden laittoa ja pesemistä, kirkkokansan laskemista. Missiokuoron ja Hannu Huhtalan konsertti kirkossa, mikrofonin laittoa ym. järjestelyjä suntion apuna, kynttilät ym.. tekstin luku ja kolehdin keräys. Talkoisiin osallistuminen.	Vieressä luetellut palvelutehtävät olivat mielenkiintoisia ja koin ne tärkeiksi ja arvokkaiksi, joten voisin tehdä niitä jatkossakin.
Suunnitella ja toteuttaa yhdessä pienen ryhmän kanssa Sanan ja rukouksen iltoja. Juonsin myös joskus. Kauan sitten luin tekstejä jumalanpalveluksissa.	Haluaisin toimia maallikkona diakoniatyön alaisuudessa. Tehdä esim. vierailuja vanhusten luokse tai pitää pieniä hartauksia ja laulaa virsiä. Lisäksi toiveeni on, että joskus vielä avautuisi mahdollisuus jakamaan ehtoollista.
Tekstin luku. Kolehdin kanto. Ennakkoäänestys (vaalitoimihenkilö). Äänestyspäivä (vaalitoimihenkilö).	Myyntityötä myyjäisissä. Arpojen myyntiä. Lipaskeräystä. Yhteisvastuukeräystä. Lukea tekstejä. jos tarvetta, lukea vanhuksille, heikkonäköisille. Jakaa esitteitä kirkon ovella ja toivottaa tervetulleeksi.
Olen ollut pyhäkoulun opettaja 30 vuotta. Työseura (ent. ompeluseura) kotikylälläni 20 vuotta, Diakoniakylätoimikunnassa ainakin 20 vuotta.. Diakonian talkoolainen ja luottamushenkilö. Yv-kerääjä ja talkoolainen juhlien ja myyjäisten järjestelyssä.. Lähetystyön talkoolainen Lähetyssojen puitteissa vuodesta 1990. Vastuuhenkilö ja leipoja: piirakat ja pullat. Hartauksia lähetyssojessa. Siioninvirsiseurojen kokoonkutsuja. Herättäjäyhdistyksen vastuuhenkilö.. Sururyhmän ohjaaja vuodesta 1996 alkaen (noin 10 ryhmää). Hartauksia palvelutaloissa (ei nykyisin).. Torstaikuoro noin 8 vuotta. Runoillat kirkossa ja seurakuntakeskuksessa yhdessä runoryhmän kanssa noin 1995 alkaen. Mukana usein kanttori. Tekstin luku, ehtoollisavustaja kirkossa. Haluan olla ja olen ollutkin lähimmäinen hiljaisesti niin kuin kristityn kuuluu: muutama vanhus, kehitysvammainen jne.	Lähetyssojen talkootyö lähetyssojen hyväksi jatkuu terveyden niin salliessa. Samoin diakonian palvelutehtävät. Tarvittaessa myös sururyhmä. Voisin olla työparina palvelutalojen hartauksissa toisen maallikon kanssa, joskus (tarvittaessa). Torstaikuoro. Tekstin luku, ehtoollisavustaja, kolehdinkanto. Runojen esittäminen eri tilanteissa. Herättäjä-yhdistyksen seurojen järjestäminen.

Kirkkokuoro. Pitkospuutarvikkeiden siirtoa rakennuspaikan lähelle.	Mitä nyt sattuu eteen tulemaan, paitsi puheet eivät lähde.
	Edistää Raamatun lukemista ja opetta-mista seurakunnan keskellä.
Kesätahtumien päätoimikunnassa Missio, Uusheräys, Sanan Suvipäivät. Kunnottomat miehet –ryhmän jäsen. Tekstinlukija, kättelijä, kolehdinkantaja. Tuomasmessun suunnittelija (kauan sitten). Luottamustehtäviä monella tasolla. Ilosanoma sinulle –viikonlopputahtuman suunnittelu ja toteutus. Kristityt yhdessä –rukousillat. Seurakunnan vappunäytelmissä esiintymisiä. Kristus yhdistää – Itä-Suomi rukoilee –tahtuman suunnittelua. Yhteisvastuukeräystä noin 20 v.	Osallistua pienryhmään. Pitää hartaus-puheita. Kirjoittaa hartauskirjoituksia. Tekstinlukua messussa.
Yhteisvastuukeräyksessä lipaskerääjänä. Tekstinlukijana. Esirukousten laatijana ja lukijana. Lähetyssopeessa leipojana ja myyjänä. Suntion apuna: virsien laitto, ehtoollispikareiden esille laitto ja peseminen, kyntteliköiden putsaus yms. avustavia töitä. Tuomasmessussa joskus aikoja sitten messun juontaja, esirukoilijana.	Avustajana erilaisissa seurakunnan tilaisuuksissa. Autokyydin antajana viereisen sarakkeen tehtävissä.
Olen jonkin verran toiminut vapaaehtoistyössä vanhusten parissa. Varsinaisesti seurakunnan tehtävissä toimintani on ollut varsin vähäistä.	Avustajana tehtäviä erilaisissa tilaisuuksissa, messuissa, diakonia- ja lähetystehtävissä.
Kolehdinkerääjänä ja tekstinlukijana jumalanpalveluksissa. Tarjoilun järjestäjänä ja toteuttajana seuroihin ja leirille. Leipomista seuroihin ja leireille. Kahviossa. Ilmoitusten levittäminen ilmoitustauluille. Esirukoilijana. Ryhmänvetäjänä. Juontajana. Toimintaryhmän jäsenenä SRO. Petroskoin lapsityö (jatkuu kummina) ryhmässä	Näitä edellisiä sopii jatkossakin. Vuorotyö valitettavasti rajoittaa
Elämäkatsomus- ja lukupiiri ”Ellun” jäsenyys. Perustanut ja vetänyt ”Kokonainen” –naisten keskusteluryhmää. Sanasta elämä –ryhmän jäsenyys. Todistuspuheenvuoro Missiossa. Haastateltavana saarnassa. Sanan Suvipäivien ja. Rukousryhmän jäsen. Kristityt yhdessä –rukousillat. Kirkkopäivät, lähetysjuhlat, seurakunnan edustaja Toivon torstaissa. seurakunnan edustaja Kristus yhdistää – Itä-Suomi rukoilee –tahtumassa. Luottamustehtäviä hiippakunnassa ja seurakunnassa. Kantaatti Kuhmon Kirkkopäiville.	Pitää hartauspuheita. kirjoittaa kristillisiä tekstejä, myös joulu- ja pääsiäis- ym. näytelmätekstejä eri tarkoituksiin. perustaa ja vetää Raamattupiiriä. Perustaa ja vetää rukousryhmää. Suunnitteilla Kärsimysnäytelmän kirjoittaminen kehitysvammaisille

Raamatunkäännösryhmän jäsenen tukiryhmässä. Tekstittänyt kristillisiä töitä: Kaikkeuden ytimessä ooppera, Jouluoratorio, Mieskuoroteos . Esityksiä Hiljentymisen polulle.	
Joskus olen kerännyt kolehtia. aikoinaan olin Tuomas-messussa erilaisissa tehtävissä. Lähetysmyyjäisissä apuna vanhalla ihmisellä ja kuljetin häntä. Naistenpiirissä mukana työstämässä asioita. Erityisesti rukoilen monenlaisten asioiden puolesta ja muistan ihmisiä heidän omassa elämässään. Kiitos Jumalalle kaikesta; sillä Jumala on rakkaus, sekä armahtaa meitä hyvydessään.	Ennen kaikkea haluan omassa elämässäni hiljentyä kiittämään kaikesta huolenpidosta Jumalaa. Esirukoustehtävän koen suurena lahjana elämässäni. Ja vanhusten rinnalla kulkijana kaikella tavalla. Kirkossa haluan hiljentyä seurakunnan keskellä kaikessa rauhassa. On mahdollista tuoda mukana lähimmäisiä kirkkoon, milloin itse tulen..
Diakonia: yhteisvastuukerääjänä muun muassa jouluaterioilla puuronjakajana, ”ukkokerkho”, yhteistyö sosiaalipuolen kanssa.. Julistus: organisaattorina ja tiedottajana. Tekstinlukijana, Hengellisen ilmaisun ohjaajana, erilaisten tilaisuuksien suunnitteluryhmissä (Tuomasmessut, virsilaulutilaisuus, naisten päivä, yhteistapaamisissa). Useissa työryhmissä. Olen luottamustehtävissä.	Organisoida pienryhmätoimintaa. Organisoida virsilauluiltoja kirkkoon. Yhdessä nuorisotyön kanssa tuoda ”väriä” messuun, muun muassa ilmaisun avulla. Teen, mitä pyydetään, mikäli pystyn. Ja jos ei pyydetäkään, jos Jumala kutsuu ja näen, että tarvetta on!
Tekstinlukijana, Tuomas-messussa avustajana, pikarien pesijänä, kolehdin kantajana, tilaisuuden juontajana, keittiössä, luottamushenkilönä	Osallistua parisuhdetoiminnan kehittä-miseen, sinkkutoiminnan kehittämiseen, uudenlaisten toimintojen etsimiseen, kaikenlaista avustamista toiminnassa.
Lähetyksen myyjäisissä, leipojana, kassana, pakkaajana. Iltatoreilla paistamassa vohveleita. Olen kutonut sukkia ja kintaita myyjäisiin. Apuna lähetyslounailla. Luentojen kahvitusapuna ja kaiken kansan torilounaan jakajana. Naistenillan osallistujana, yv-n lipaskerääjänä ja kahvituksissa apuna. (Puran hautausmaalla kukkalaitteita)	Kummilapsitoimintaan haluaisin osallistua

SEURAKUNNAN TYÖNTEKIJÄLLE

Kuten yllä olevasta luettelosta käy ilmi, tyypillinen maallikkokoululainen haluaa toteuttaa seurakunnassa vapaaehtoistyön avulla omaa palvelutarvettaan. Siksi hyvä lähtökohta hedelmälliselle yhteistyölle on keskustelu, jossa yhdessä käydään läpi työn tarpeita ja tavoitteita. Usein työ on tuttua ja selkeää, mutta joskus tarvitaan myös koulutusta ja harjoittelua. Asiat selviävät keskinäisessä pohdinnassa. Sen merkitystä ei voi aliarvioida.

Vapaaehtoistyön periaatteita (”huoneentaulu”) ja ideoita esim. ilmoittautumista varten voit ”vakoilla” Liperin seurakunnan sivulta. Linkki sinne on: <http://tinyurl.com/27u6d99> (Vihkosessa seuraavilla sivuilla olisivat maallikkokoulun oppilaiden yhteystiedot.)

LIITE 4: Kyselylomake

Arvoisa maallikkokoulutettu!

Toukokuussa 2010 vierailin lyhyesti opintopäivässänne Nurmeksen seurakuntakeskuksessa ja kerroin tekeväni opinnäytetyön Pielisen Karjalan maallikkokoulutukseen liittyen. Lupaamani kysely on nyt käsissäsi. Pyydän sinua ystävällisesti vastaamaan seuraaviin kysymyksiin ohjeiden mukaisesti ja palauttamaan lomakkeen täytettynä takaisin oheisessa palautuskuoressa, jossa postimaksu on valmiiksi maksettu. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti.

Opiskelen muuntokoulutuksena Pieksämäellä Diakonia-ammattikorkeakoulussa, tavoitteenani valmistua AMK sosionomi- diakoniksi.

Terveisin,

Susanna Tolvanen
(puhelinnumero)
Nurmes

KYSELY PIELISEN KARJALAN MAALLIKKOKOULUTUKSESTA 2009–2010

”Kuinka maallikkokoulutus vastasi odotuksiasi ja millaisia tietoja ja taitoja koulutuksesta sait?”

Ympyröi oikea vaihtoehto:

1. Olen
 - a. nainen
 - b. mies
2. Olen
 - a. työelämässä
 - b. työtön
 - c. eläkkeellä
3. Seurakuntani on
 - a. Juuka
 - b. Lieksa
 - c. Nurmes
 - d. Valtimo

4. Seuraavat odotukset on kerätty täyttämistänne ilmoittautumislomakkeista. Kuinka maallikkokoulutus vastasi odotuksiasi? Ympyröi jokaiselta riviltä yksi vaihtoehto.

	erittäin hyvin	hyvin	kohtalai- sesti	huonosti	ei lainkaan
a. sain tietoa seurakunnan hallin- nosta ja toiminnasta	5	4	3	2	1
b. sain teologista tietoa	5	4	3	2	1
c. sain tietoa vapaaehtoisten työtehtävistä	5	4	3	2	1
d. sain valmiuksia lähimmäisen kohtaamiseen	5	4	3	2	1
e. ihmissuhdetaitoni lisääntyivät	5	4	3	2	1
f. sain valmiuksia toimia vapaa- ehtoisena seurakunnassa	5	4	3	2	1
g. sain valmiuksia ihmisten hen- gelliseen kohtaamiseen	5	4	3	2	1
h. koin kristillisen uskoni syvenevän	5	4	3	2	1
i. oma paikkani seurakunnassa vahvistui	5	4	3	2	1
j. koin saavani tukea vapaaehtoi- sena toimimiseen	5	4	3	2	1
k. sain jakaa omia kokemuksia	5	4	3	2	1
l. tutustuin toisiin kristittyihin	5	4	3	2	1
m. virkistyin	5	4	3	2	1
n. koin saavani voimia elämään	5	4	3	2	1
o. seurakuntaan kuulumisen tunne vahvistui	5	4	3	2	1

Maallikkokoulutus päättyi siunaamistilaisuuteen Valtimon kirkossa, jolloin piispa siunasi maallikkokoulun käyneet. Seuraavat kysymykset liittyvät siunaamiseen.

10. Siunattiinko sinut Valtimon kirkossa maallikkokoulutuksen päättyessä?

- a. kyllä
- b. ei

11. Mikäli sinut siunattiin, mikä oli siunaamisen merkitys sinulle?

12. Mikäli sinua ei siunattu, kuinka koit asian?

13. Mitä muuta haluaisit sanoa maallikkokoulusta ja sen onnistumisesta?

KIITOS AJASTASI JA VASTAUKSISTASI!

Palautathan kyselylomakkeen oheisessa kirjekuoressa viim. 31.8.2010.
Postimaksu on maksettu valmiiksi!